№ 56 (3899)

22 ліпеня 2014 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец: УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

SOS!

У Беларусі практычна штодня тонуць людзі. Сёлета ў вадзе ўжо загінулі 239 чалавек. З іх 14 непаўналетніх.

ТЕМА ДНЯ

Мировые лидеры дали Путину время до вторника

Лидеры Германии, Великобритании и Франции сделали совместное заявление по итогам телефонного разговора, в котором призвали президента России Владимира Путина надавить на террористов на востоке Украины.

Так, в заявлении отмечено, что мировые лидеры призвали Путина убедить боевиков предоставить международным наблюдателям полный доступ к месту крушения самолета рейса МН17.

"Если Россия немедленно не предпримет необходимые меры, Европейский Союз определит последствия таких действий на заседании Совета министров иностранных дел, которое состоится во вторник", — говорится в заявлении.

Реакция Кремля

В понедельник пресс-служба президента России сообщила, что во вторник, 22 июля 2014 года, под председательством президента Российской Федерации Владимира Путина состоится заседание Совета безопасности РФ, *"на котором планируется рассмотреть комплекс вопросов, связанных с обеспечением суверенитета и территориальной целостности Российской Федерации"*.

ДОСЛОВНО

— Некоторые лидеры сепаратистов — россияне. Россия вооружала сепаратистов. Россия поддерживала сепаратистов. Россия обучала сепаратистов. Никто не может сделать окончательные выводы до того, как будет проведено расследование. Но мы знаем наверняка, что за последний месяц военные формирования в этой части Украины получили от России 150 единиц техники, включая танки, артиллерию и гранатометы. У нас есть свидетельства того, что Россия обеспечивала подготовку бойцов. Пророссийские формирования продемонстрировали владение системами ракет "земля—воздух" и в последние месяцы сбили более десятка летательных аппаратов, включая два транспортных самолета. Мы знаем, что сразу после запуска ракеты сепаратисты в социальных сетях хвастали, что они сбили транспортный самолет. Самопровозглашенный "министр обороны" Игорь Стрелков писал об этом. А потом, когда выяснилось, что это было пассажирское судно, они начали удалять записи!..

Джон КЕРРИ, госсекретарь США.

ДИПКУРЬЕР

Окно в Европу

Для решения проблем с очередями в литовское посольстве в Минске Министерство иностранных дел Литвы планирует открыть в Беларуси визовые центры. Ожидается, что это произойдет уже предстоящей осенью.

Как сообщила пресс-служба литовского МИД, *"у визовых центров будут неограниченные возможности со всеми удобствами по обслуживанию обращающихся за визами лиц, а также предоставлению дополнительных услуг"*.

В настоящее время выделены дополнительные ресурсы для работы дппредставительств Литвы в Беларуси. "*С начала мая постепенно увеличивается число работников — на данный момент в посольство дополнительно принято четыре работника. А на летние месяцы дополнительно командируются дипломат и технический работник*", — сообщает пресс-служба литовского МИД.

Для сведения

Ежедневно Посольство Литвы в Минске выдает около 1100 виз. За первое полугодие нынешнего года посольство в Минске и консульство в Гродно выдали 110.513 виз, что на 6,8% больше, чем за аналогичный прошлогодний период.

Макей у Брусэлі

Кіраўнік МЗС Беларусі возьме ўдзел у сустрэчы кіраўнікоў знешнепалітычных ведамстваў дзяржаў-удзельніц "Усходняга партнёрства". Мяркуецца выступленне беларускага міністра, які яшчэ нядаўна быў неўязным у ЕС, на пленарным пасяджэнні міністэрскай сустрэчы з выкладаннем падыходаў Беларусі да далейшага развіцця гэтай еўрапейскай праграмы.

ЧУЛІ?

Нешчаслівая пасада

Учора вечарам стала вядома, што ***Андрэй Харкавец*** *вызвалены ад пасады міністра фінансаў Беларусі ў сувязі з выхадам у адстаўку. Адпаведны ўказ падпісаў А.Лукашэнка.*

Паводле неафіцыйных звестак, прычынай адстаўкі сталі не нездавальняючыя вынікі працы. Апошнім часам чыноўнік цяжка хварэў.

Дарэчы, і папярэднік Андрэя Харкаўца ў 2008 годзе вызваліў крэсла міністра таксама па стане здароўя. У **Мікалая Корбута** здарыўся інсульт, пасля якога ён дагэтуль канчаткова не аднавіўся.

Вера ВІР.

ВІНШУЕМ!

Першыя тысячнікі!

Першую тысячу тон збожжа ў краіне намалаціў экіпаж у складзе **Васіля Каваля** і **Віталя Ільева** на палях агракамбіната "Холмеч" Рэчыцкага раёна. На працягу доўгіх гадоў гэтая гаспадарка задае тон у барацьбе за самыя высокія паказчыкі па зборы ўраджаю. Паводле слоў яе кіраўніка **Васіля Юшкевіча,** *"ураджайнасць у гэтым годзе высокая: трыцікале — да 75 цэнтнераў з гектара, пшаніца — за 70, ячмень — 65"*.

Калі вярстаўся нумар, стала вядома, што ў гэтай гаспадарцы з'явіўся і яшчэ адзін экіпаж-тысячнік. Малайцы!

БЛІЦ

Беларуская дэлегацыя на чале з ***Міхаілам Мясніковічам*** *возьме ў ЗША ўдзел у першым беларуска-амерыканскім форуме. Дыпламатычным адносінам паміж ЗША і Беларуссю больш за 20 гадоў, а форум — першы. Пасля кароткага візіту ў Мінск прэзідэнта ЗША* ***Біла Клінтана*** *на пачатку 1994 года гэта другая па значнасці станоўчая падзея ў беларуска-амерыканскіх адносінах. Прычым пацяпленне адбываецца на фоне эскалацыі антыамерыканскіх настрояў у саюзнай Расіі. У сувязі з гэтым "Народная Воля" вырашыла пацікавіцца меркаваннем самых розных людзей:*

Наколькі важнымі для Беларусі з'яўляюцца добрыя адносіны са Злучанымі Штатамі Амерыкі?

**Юрась МЕЛЯШКЕВІЧ,
сябра Рады руху "За Свабоду":**

— Вядома, што частка амерыканскага ўзбраення, якое раней знаходзілася ў Азіі, праходзіла праз лагістычную сістэму Беларусі. Гэта добры сігнал для паляпшэння стасункаў паміж Белым і Чырвоным дамамі. ЗША — гэта тая краіна, якая можа забяспечыць нам бяспеку ў сітуацыі абвастрэння міжнацыянальных інтарэсаў, калі суседняя саюзная дзяржава ваюе на тэрыторыі іншай суседняй дзяржавы. Нашай краіне пагражае анексія з боку Расіі. І тут вельмі важная падтрымка ЗША.

**Алесь СТАНКЕВІЧ, былы старшыня
Беларускага згуртавання вайскоўцаў:**

— Нам у любым выпадку лепш сябраваць, чым быць у канфрантацыі. Хаця ЗША ад нас так далёка, што спадзявацца на нейкую значную падтрымку з іх боку не выпадае. Але сябраваць трэба з усімі, перш за ўсё са сваімі суседзямі.

**Сяргей БАЛЫКІН,
старшыня Асацыяцыі
малога і сярэдняга прадпрымальніцтва:**

— ЗША — буйная дзяржава, якая мае вагу ў свеце. Канешне, добрыя стасункі з ёй неабходны, але не думаю, што без змен у сферы правоў чалавека і абароны свабод мы здолеем усталяваць з ёй добрыя стасункі. Пазіцыя ЗША будзе нязменнай. Што да эканамічных стасункаў, то яны неістотныя. Інвестыцыі ЗША ў Беларусі не такія вялікія, як у Расіі ці еўрапейскіх краінах. Для дзейнасці бізнесу тут няма адпаведных умоў. Думаю, што размова ідзе пра лавіраванне.

**Леанід ДЗЕЙКА,
дэпутат Вярхоўнага Савета 12-га склікання:**

— Мне падаецца, што дэманстрацыя гатоўнасці паляпшэння адносін з ЗША — гэта тая самая кан'юнктура, якая была ўласціва кіраўніку нашай краіны. Не так даўно Аляксандр Лукашэнка быў выгадным фонам для Пуціна як прадстаўнік яўна недэмакратычнай краіны. Цяпер сітуацыя змянілася, і расійская агрэсія стварыла фон, на якім Лукашэнка выглядае не такім ужо і монстрам. І гэтай сітуацыяй ён хоча скарыстацца, каб мець гандлёвыя прэферэнцыі. Набліжаецца год прэзідэнцкіх выбараў, эканамічная сітуацыя вельмі складаная, моцна ўзраслі кошты. У такой сітуацыі вельмі патрэбны крэдыты, бо народу трэба даць хоць нешта, каб прадухіліць нарастаючую незадаволенасць. Гэта значыць нічога новага, як заўсёды — імкненне захаваць уладу.

**Андрэй ПАЧОБУТ,
палітычны аглядальнік "Gazeta Wyborcza":**

— Адносіны Лукашэнкі з Захадам развіваюцца па крывой: прэзідэнцкія выбары, рэпрэсіі, пагаршэнне адносін, а напярэдадн выбараў нешта кшталту шлюбных гульняў. Вось цяпер пачынаецца той шлюбны перыяд. Відавочна, што падстаў для паляпшэння адносін паміж беларускімі ўладамі і Захадам няма. Мілітарысцкія дзеянні Расіі ва Украіне ствараюць умовы для таго, каб беларускі кіраўнік мог сваімі дзеяннямі адцяняць пазіцыю і спрабаваць атрымаць нейкія дывідэнды. На правядзенне ўнутраных змен ніхто ўжо і не разлічвае. Усе разумеюць, што дзеючая ўлада будзе ахоўваць агульны калгас.

**Валерый ЦІШКАВЕЦ,
кіроўца грузавіка:**

— Сябраваць трэба з усімі. ЗША ўжываюць санкцыі супраць Расіі ў сувязі з вайной ва Украіне. І гэта добра, калі нейкая краіна можа хоць неяк уплываць на сітуацыю, каб спыніць агрэсію. Мне падаецца, што раней Лукашэнка хістаўся ў бок Захаду, але я не думаю, што гэта працягнецца доўгі час. Папросту, можа, разлічвае на які крэдыт. Нам выгадна гандляваць з Расіяй, але валюты ў краіне ўсё роўна няма. Мы ў пазыках. Дык, можа, амерыканцы што падкінуць.

**Паліна ДЗЯКАВА,
студэнтка Кракаўскага педагагічнага ўніверсітэта:**

— Не думаю, што кіраўнік нашай краіны раптам палюбіў ЗША. Мне падаецца, што яго падштурхнуў страх страціць незалежнасць і суверэнітэт Беларусі. Падзеі ва Украіне напалохалі шматкаго. Вось гэтыя маленькія крокі ў бок беларусізацыі і з'яўляюцца доказам гэтага. А хто, як не ЗША, можа выступіць гарантам суверэнітэту?

Любоў ЛУНЁВА.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Маўчанне па справе Жыліна

Падобна на тое, што былы кіраўнік "Белнафтахіма" **Ігар Жылін** сапраўды арыштаваны, хаця праваахоўныя органы пра гэта ўпарта маўчаць.

Нават расійскае пасольства ў Мінску (а Ігар Жылін, нагадаем, з'яўляецца грамадзянінам Расійскай Федэрацыі) аперыруе толькі неафіцыйнай інфармацыяй. *"У нас ёсць неафіцыйнае тлумачэнне ад беларускага боку. Па-першае, такі чалавек затрыманы, але ён не разглядаецца як грамадзянін Расійскай Федэрацыі, а разглядаецца як грамадзянін Беларусі"*, — паведаміў агенцтву "Інтэрфакс-Захад" дарадца амбасады РФ у Мінску **Уладзімір Марчукоў.**

Уладзімір Марчукоў пры гэтым адзначыў, што Ігар Жылін не звяртаўся ў пасольства за консульскай альбо адвакацкай дапамогай. Да пераезду ў Беларусь Ігар Жылін працаваў на розных пасадах на вядучых прадпрыемствах азотнай прамысловасці ў Расіі і Украіне. У 1990—1993 гадах Ігар Жылін з'яўляўся дэпутатам Вярхоўнага Савета РФ, намеснікам старшыні Камітэта ВС РФ па пытаннях эканамічнай рэформы і ўласнасці.

ПЫТАННЕ РУБАМ?

Ці дадуць дазвол на пікеты?

Прадстаўнікі Аб'яднанай грамадзянскай партыі падалі 91 заяўку на правядзенне 27 ліпеня пікетаў у розных гарадах краіны. Мэта акцыі простая — звярнуць увагу грамадзян на тое, што менавіта ў гэты дзень была прынята Дэкларацыя аб незалежнасці Беларусі.

Заяўнікі з павагай ставяцца да 3 ліпеня, Дня вызвалення Мінска ад фашысцкіх захопнікаў, аднак лічаць, што перанос афіцыйнага свята Дня Незалежнасці з 27 ліпеня на 3 ліпеня — гэта штучнае прыніжэнне значнасці незалежнасці краіны, падмена паняццяў і каштоўнасных арыенціраў для беларусаў.

З разглядам заявак партыйцаў улады не спяшаюцца. На ўчарашні дзень канкрэтных рашэнняў не было.

ЗАКУЛИСЬЕ

Какие секреты будут у Алексея Дербина?

На минувшей неделе А.Лукашенко сменил главу Информационно-аналитического центра при Администрации президента. Прежний руководитель, выходец из КГБ ***Александр Базанов*** *отправлен в отставку. На его место назначен бывший сотрудник газеты "Белорусский рынок"* ***Алексей Дербин.***

Разговоры о том, что вот-вот сменят главу ИАЦ, появились сразу после освобождения от должности бывшего министра информации **Олега Пролесковского.** На самом ли деле эти две перестановки как-то связаны между собой — пока точно не известно.

Чем занимается Информационно-аналитический центр при президенте? К основным задачам ИАЦ относятся *"анализ внутриполитических процессов, оценка политической ситуации в стране и подготовка предложений, направленных на оптимизацию взаимоотношений между государственной властью и обществом"*.

"Тематика проводимых социологических исследований разнообразна и охватывает практически все стороны жизни белорусского общества, — информирует официальный сайт ИАЦ. — *Специалисты Центра изучают общественное мнение о социально-экономическом и общественно-политическом развитии Беларуси, оценку населением деятельности различных институтов социальной сферы (здравоохранение, образование, жилищно-коммунальное хозяйство и т.д.), правоохранительных органов, состояние национальной сферы Республики Беларусь и др. При проведении значимых общественно-политических мероприятий (выборы различного уровня, референдумы) ИАЦ обеспечивает их социологическое сопровождение"*.

Правда, где публикуются все эти данные и публикуются ли вообще — большой вопрос. Стоит заметить, что сайт ИАЦ вообще обновляется очень плохо. Например, раздел "Инфографика" в этом году еще ни разу (!) не обновлялся, результатов свежих социологических исследований нет — самые последние датированы 2011 годом. И это в нынешний век технологий!

Любопытно, что еще вчера на официальном сайте ИАЦ руководителем значился **Александр Базанов**. Хотя назначение **Алексея Дербина** состоялось на минувшей неделе!

Руководитель проекта Gemius Belarus **Михаил Дорошевич**, который давно и профессионально занимается исследованиями в области развития интернет-технологий, также отмечает особую закрытость Информационно-аналитического центра.

— У них заявлены довольно серьезные виды деятельности по проведению мониторингов и социологических исследований, — отмечает Михаил Дорошевич. *— Но публикации на эту тему появляются крайне редко. Если бы специалисты ИАЦ регулярно обнародовали результаты своей работы, было бы лучше для всех — и для чиновников, и для независимых экспертов. А так на сегодняшний день, как ни странно, это довольно закрытая структура. Их часто путают с Оперативно-аналитическим центром при президенте. Хотя, судя по тому, что рассказывают специалисты ИАЦ на различных мероприятиях, такого быть не должно. И они сами должны постоянно выступать в прессе различной формы собственности, презентуя те или иные исследования. Но мы имеем от них лишь пару ссылок за год. Мне кажется, это неправильно.*

С другой стороны, я знаю, что ИАЦ делает определенные исследования на заказ, которые не являются публичными. Но при этом ИАЦ финансируется государством, и поэтому желательно, чтобы люди знали о тех исследованиях, которые они проводят. Ведь данные того же Национального статистического комитета — практически все публичные! Секретные их исследования — Бог с ними, а вот какие-то регулярные замеры общественного мнения — это не только любопытно, но и важно. Ведь чем больше данных и источников этих данных, тем проще принять разумное и взвешенное решение.

Возможно, с приходом нового руководителя в работе ИАЦ что-то изменится. Некоторые независимые медиаэксперты близко знакомы с Алексеем Дербиным и характеризуют его как толкового и грамотного специалиста.

Алексею Дербину 39 лет. Он закончил юридический факультет БГУ. С марта 1997-го по январь 1998 года работал заведующим отделом права газеты "Белорусский рынок", затем — на Межбанковской валютной бирже, в ОАО "Белгазпромбанк" в качестве юрисконсульта, преподавал в БГУ.

Марина КОКТЫШ.

ГРАМАДЗЯНСКІ КАНТРОЛЬ

Хлусы, вон!

У Магілёве пачалася кампанія "Грамадзянскі кантроль", якую ініцыяваў шэраг незалежных прафсаюзаў і грамадскіх аб'яднанняў. Актывісты "Грамадзянскага кантролю" збіраюцца звярнуцца ва ўрад з патрабаваннем скараціць колькасць расійскіх тэлеканалаў, якія вяшчаюць у Беларусі, паколькі яны "распальваюць міжнацыянальную варожасць". Ініцыятары кампаніі хочуць прымусіць беларускі ўрад замяніць расійскія ТБ-каналы на казахстанскія і ўкраінскія.

Жанна ЛІТВІНА, старшыня ГА "Беларуская асацыяцыя журналістаў", вітае такія грамадзянскія ініцыятывы:

— У расійска-ўкраінскім канфлікце мы сутыкаемся з абуральнымі фактамі фальсіфікацыі рэчаіснасці і спробамі маніпуляцыі грамадскай свядомасцю. Чаго вартыя інтэрв'ю журналістаў "Лайф ньюз" пасля вяртання іх у Расію з шчырым прызнаннем, што яны выконвалі загад свайго кіраўніцтва, альбо выкарыстанне ў рэпартажах кадраў, дзе дзяўчынка сядзіць каля забітай маці, а потым высвятляецца, што гэта кадры з мастацкага фільма "Брэсцкая крэпасць"? Гэта адсоўвае стандарты журналістыкі на нейкі другі план. Таму ў справе супрацьстаяння прапагандзе журналістам патрэбна дапамога грамадзянскай супольнасці.

Спробы атрымаць каментарый у журналістаў, якія з'яўляюцца членамі афіцыйнага Саюза журналістаў, плёну не далі. Намеснік старшыні арганізацыі **Вадзім Гігін** ад каментарыяў адмовіўся.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА, профессор, доктор экономических наук

Как ляжет украинская карта

Чем масштабнее разгорается российско-украинская война, тем противоречивей становится политическая и экономическая позиция белорусских властей по отношению к участникам этого конфликта. С одной стороны, Беларусь голосует в ООН в поддержку действий России по аннексии Крыма, предоставляет свою территорию для российской авиации, с другой — заявляет о необходимости территориальной целостности Украины и не присоединяется вместе с Казахстаном к предложениям России ввести заградительные пошлины на экспорт украинских товаров.

На Украину в прошлом году пришлось 6,2 миллиарда долларов, или 7,8% внешнеторгового оборота Беларуси. Это второй по значимости после России наш внешнеторговый партнер. Причем экспорт составил 4,2 миллиарда, а импорт — 2,04 миллиарда долларов. Более 2 миллиардов долларов положительного сальдо для Беларуси, постоянно испытывающей острый дефицит в валютных поступлениях, только благо. С начала года положительное сальдо уже составило 1,2 миллиарда долларов. В составе украинского импорта для нашей экономики весомы электроэнергия, продовольственные товары. Заметны продукция металлургии, грузовые вагоны. Наш экспорт в Украину представлен нефтепродуктами (львиная доля), спиртными напитками и табачными изделиями, конечно же, тракторами, седельными тягачами, шинами, калийными удобрениями и другой продукцией. Казалось бы, радуйся, развивай товарооборот. Но...

Первыми, как говорится, начали белорусские экономические власти. Они ввели лицензирование на импорт украинских кондитерских изделий и пива. При этом, со слов украинских профильных специалистов, белорусы предложили устанавливать цены на украинские товары в диапазоне от 50% до 500% выше рыночной цены, что лишает экономического смысла торговлю ими на белорусском рынке. То ли это было сделано под давлением России как “братский” подарок экономике воюющей страны, то ли нет, но, естественно, в ответ украинская сторона, расценивая действия белорусских властей как дискриминационные и недружественные, ввела специальную пошлину в размере 55,29% от таможенной стоимости на ряд белорусских экспортных товаров. Среди этих товаров наши кондитерские и молочные изделия, электрические лампы, удобрения и холодильники. Отдельным решением введена спецпошлина в размере 60,05% на белорусские пиво и шины. Эти пошлины будут действовать до 31 декабря 2016 года.

От таких ответных действий украинской экономики, которая испытывает нарастающие тяготы войны, наше правительство просто опешило. И белорусский МИД поспешил выступить с заявлением, что, мол, наши действия не так поняли. Что, мол, белорусское правительство таким образом защищает своих производителей от импорта из любых других стран. Ведь надо еще учитывать и то, что белорусские нефтепродукты занимают почти половину украинского рынка, и местные производители моторного топлива еще до украинско-российского кризиса грозились начать в отношении цен их импорта антидемпинговое расследование. Получается, что вместо того, чтобы занять в связи с российско-украинским кризисом освободившуюся экспортную нишу российских товаров в Украине и такую же нишу украинского экспорта в российской экономике, то есть грамотно разыграть украинскую карту, мы стоим на пороге торговой войны с южной соседкой?

Белорусское руководство и не скрывает стремления получить свои дивиденды от российско-украинского конфликта. На Россию приходилось около одной трети украинского экспорта, в котором более всего было представлено машиностроение (40%). А в машиностроении треть продукции — это украинский ВПК. Это авиационные двигатели Запорожского “Мотор сич”, на которых летают 80% российских военных и гражданских вертолетов и ряд самолетов, в том числе типа “Ан”. Это силовые газотурбинные корабельные двигатели, производимые в Николаеве, которые устанавливаются на российские фрегаты. Это ракеты “Воевода”, которые производил Днепропетровский “Южмаш” для СССР и которые продолжают обслуживать украинские спецы. Это еще много чего, производимого в кооперации с Россией. Украинский президент Порошенко по понятным причинам запретил сегодня поставки продукции военного и двойного назначения в Россию.

По словам Лукашенко, Оршанский авиаремонтный завод может в кооперации с “Мотор сич” делать вертолеты, в кооперации с другими украинскими предприятиями Беларусь в состоянии создавать современную бронетехнику (Борисовский танкоремонтный завод). Он заявлял, что необходимо задействовать в этих целях и авиаремонтный завод в Барановичах. На днях на выставке военной техники MILEX прозвучало заявление российского представителя Бочкарева о том, что белорусская сторона готова предоставить более 1,5 тысячи комплектующих вместо тех, которые Россия закупала для своего ВПК в Украине. Размечтавшись, Лукашенко заявил, что Беларусь в состоянии произвести (думается, все же в кооперации с Россией) и не знающий аналогов в мире комплекс ПВО С-300. Пока подобные заявления носят больше пропагандистский характер. Беларусь не обладает требуемыми для таких целей высокими технологиями. Как сказал руководитель российского Центра военного прогнозирования Цыганок, “связь, радиолокация и ремонт самолетов — вот, пожалуй, и все”, на что мы можем рассчитывать.

Поэтому, чтобы украинская карта легла правильно, белорусам нужно срочно начать переговоры по поводу пошлин и лицензирования с украинской стороной. О том, что они состоятся, заверил наш посол в Украине Величко. Белорусам придется готовиться к ухудшению своих экспортных позиций и на российском рынке в связи с ужесточением санкций со стороны США и Евросоюза против России из-за эскалации войны с Украиной. Под санкции США впервые попадают российские компании, такие как “Роснефть”, концерн “Калашников”, “Уралвагонзавод”, “Газпромбанк”, “Внешэкономбанк” и другие. Против российских предприятий впервые вводит санкции и ЕС. Экономические санкции могут ударить рикошетом по белорусским дочкам российских структур. В первую очередь по “Белгазпромбанку” и “БелВЭБу”. У России останется все меньше возможностей для прежней кредитной и финансовой поддержки экономики Беларуси.

Что касается отношений с Украиной в дальнейшем, то здесь для белорусов больше неопределенности, чем ясности. Украина вынуждена будет в ближайшее время проводить глубокие структурные реформы. Ее экономика начнет ориентироваться на западные рынки. На украинский рынок придут западные конкуренты, в том числе с продукцией, аналоги которой экспортирует Беларусь. Против сотрудничества с украинским ВПК резко будет выступать Москва. Старые номенклатурные белорусско-украинские связи, которые остаются неплохими и на высшем уровне, могут начать строиться по принципу: ничего личного, только бизнес...

САЛІДАРНАСЦЬ

У беларускіх касцёлах пачалі маліцца за мір ва Украіне

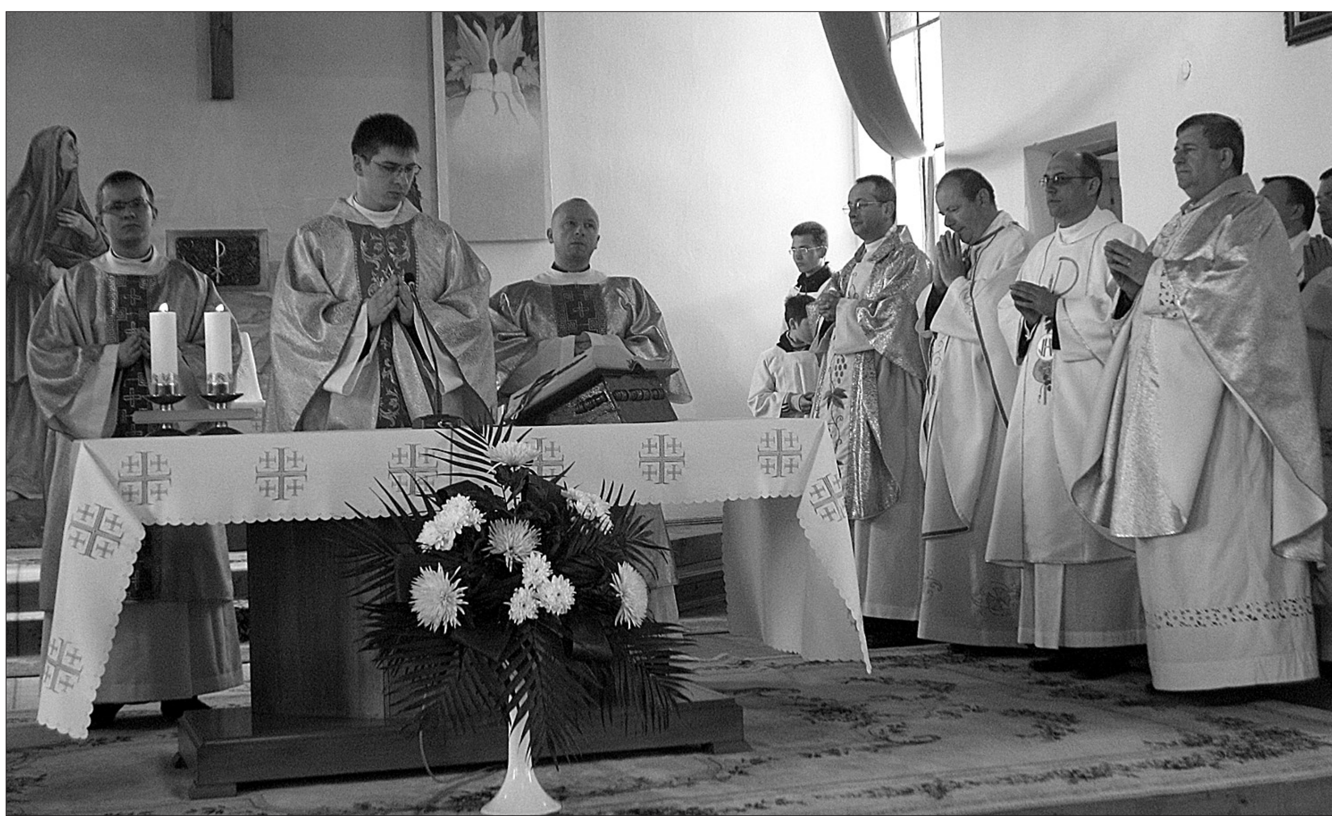
Да гэтага заклікала Канферэнцыя каталіцкіх біскупаў Беларусі.

“Апошнія драматычныя падзеі ва Украіне з’яўляюцца для нас матывам, каб звярнуцца да вас, браты і сёстры, з заклікам да далейшай гарачай малітвы ў інтэнцыі мірнага вырашэння нарастаючага канфлікту ў гэтай краіне, — *гаворыцца ў звароце Канферэнцыі біскупаў.* — Таму звяртаемся да ўсіх вернікаў Каталіцкага касцёла ў Беларусі, каб найбліжэйшыя дні былі напоўнены малітвай за Украіну. Просім святароў, усіх вернікаў і людзей добрай волі, каб гэтая інтэнцыя стала для кожнага прыярытэтнай справай, а асабліва каб яна знайшла месца ў агульнай малітве, якую ўзносім да Усемагутнага Бога падчас святых Імшаў.

Падтрымліваючы ўкраінскі народ ў яго змаганні за свабоду і тэрытарыяльную незалежнасць, верым, што наш малітоўны зварот да Бога, для якога няма немагчымых рэчаў, паспрыяе спыненню канфліктнай сітуацыі, прынясе мір і згоду і дапаможа ў будаванні новага ладу ва Украіне.

Сваёй малітвай мы ахопім усіх ахвяр братазабойчага канфлікту, асабліва тых, хто бязвінна загінуў у апошнія дні, — нашых братоў і сясцёр. Будзем маліцца таксама за ахвяр авіякатастрофы на ўсходзе Украіны.

Браты і сёстры, у такой нестабільнай сітуацыі, якая змяняецца з гадзіны на гадзіну, няхай у нашых сем’ях, парафіях, супольнасцях не будзе недахопу ў жэстах духоўнай салідарнасці і еднасці з нашым братнім украінскім народам”, — *гаворыцца ў звароце.*

З-ЗА КРАТАЎ

Ігар Аліневіч пераведзены ў калонію «Віцьба-3»

Палітзняволены Ігар Аліневіч, асуджаны па “справе анархістаў”, пераведзены з наваполацкай калоніі ў калонію “Віцьба-3”.

Падставай для пераводу стаў указ прэзідэнта ад 28 мая аб расфарміраванні некалькіх папраўчых калоній “у мэтах аптымізацыі структуры крымінальна-выканаўчай сістэмы”, у тым ліку ПК-10 Наваполацка, дзе адбываў пакаранне Аліневіч. Доўгі час сваякі палітзняволенага не ведалі пра яго месцазнаходжанне, пакуль днямі не атрымалі афіцыйнае паведамленне. Лістоў ад Ігара яшчэ не было — хутчэй за ўсё таму, што ён пакуль знаходзіцца ў каранціне.

Нагадаем, што ў маі 2011 года суд Заводскага раёна Мінска асудзіў Аліневіча на падставе ч.2 арт.339 (злоснае хуліганства) і чч.2, 3 арт.218 (наўмыснае знішчэнне або пашкоджанне маёмасці) Крымінальнага кодэкса. Ён прыгавораны да васьмі гадоў пазбаўлення волі з адбываннем пакарання ў калоніі ўзмоцненага рэжыму.

Працэс па справе пяцярых беларускіх анархістаў атрымаў шырокі грамадскі рэзананс. Маладыя людзі былі абвінавачаны ва ўчыненні шэрагу нападаў на будынкі і падпалаў, у прыватнасці, у правядзенні несанкцыянаванай антываеннай акцыі каля будынка Мінабароны ў 2009 годзе, закідванні бутэлькамі з запальнай сумессю тэрыторыі Пасольства Расіі ў Мінску і будынка Цэнтра ізаляцыі правапарушальнікаў на вуліцы Акрэсціна ў 2010 годзе. Ім таксама ставілі ў віну шэраг нападаў на іншыя будынкі: закідванне фаерамі сталічнага казіно “Шангры-Ла” і будынка Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, спробы падпалу аддзяленняў “Беларусбанка” і “Банка Масква—Мінск”, аддзялення міліцыі ў Салігорску.

Праваабаронцы прызналі Аліневіча палітычным зняволеным.

МАДЭРНІЗАЦЫЯ

Реформы в Беларуси: одна страна — три картины мира

Совсем недавно стали известны первые результаты исследований в рамках проекта “Реформум”, который реализуется Белорусским институтом стратегических исследований (BISS, Вильнюс) при поддержке Евросоюза. Эксперты выяснили отношение к реформам простых белорусов, оппозиции, гражданского общества и попытались вычислить, каких реформ хотят власти.

Результаты получились противоречивыми. С одной стороны, было ожидаемо, что государство, народ и оппозиция с гражданским обществом поразному смотрят на нужды страны. Но эта разница выглядит настолько значительной, что порой кажется, будто объекты исследования живут если не в разных мирах, то уж точно в разных странах.

Народу мало государственной заботы

“Памяркоўныя” белорусы оказались на редкость ярко выраженными сторонниками реформ. Лишь 7,6% считают, что стране реформы не нужны. 43% считают, что они необходимы, а еще 33% выбрали вариант “скорее нужны, чем нет”.

Однако, как оказалось, большинство белорусов ожидает от власти совсем не тех реформ, которые ей советуют провести независимые эксперты и международные организации вроде МВФ или Всемирного банка.

Выяснилось, что 43% белорусов хотят роста влияния государства и степени государственного контроля при реформировании различных сфер жизни, в то время как уменьшение роли государства выбирает лишь треть опрошенных.

В принципе, причины такого высокого уровня патернализма в белорусском обществе понятны: власть 20 лет не выпускала вожжи управления экономикой из рук, народ просто привык к тому, что все проблемы решаются сверху, отучился брать инициативу на себя.

Да и десятилетия социалистического прошлого оставляют свой отпечаток на ментальности жителей некогда самой советской республики Союза. В поддержку этого говорит и разбивка результатов соцопроса по возрастам респондентов. По данным BISS, чем старше опрошенные, тем чаще они выступают за усиление роли государства в будущих реформах (38% — среди молодежи, 53% — среди людей старше 60 лет).

При этом белорусы в целом чаще заявляют о готовности терпеть негативные последствия реформ, если через 5—7 лет в стране наступит качественное улучшение жизни (51% в разной степени готовых против 45,6% тех, кто терпеть не хочет).

К слову, о мотивации и ценностях народа. Если придется терпеть снижение уровня жизни, то белорусы готовы это делать для будущего своих детей (55%), сильной, независимой и самостоятельной Беларуси (48%), а также ради высокого уровня жизни для себя в будущем (48%).

Показательно, но в гораздо меньшей степени белорусов мотивируют и европейский путь развития страны, и евразийская интеграция (10,5% и 6,4% соответственно).

Исходя из этого, эксперты BISS советуют будущим белорусским реформаторам повышать привлекательность реформ в глазах населения за счет акцента на тех ценностях, которые для него важны.

Респондентам задали два вопроса: реформы в какой сфере важны для самих людей и что нужно реформировать в интересах страны в целом? Оказалось, впрочем, достаточно ожидаемо, что белорусов мало волнуют такие сферы, как политика, судебная система и экология.

Лично для себя на первое место люди ставят здравоохранение (29%), затем — социальное обеспечение (25%) и образование (15%). Для страны белорусы считают важным реформировать экономику (30%), снова-таки здравоохранение (22,6%) и социальное обеспечение (20%).

Интересны и приоритеты людей по направлениям, которые они считают важным реформировать. В социальном обеспечении людям больше всего хотелось бы привязки пенсий к уровню цен, а не к средней зарплате, льгот на жилье при наличии ребенка и материнского капитала.

В здравоохранении приоритеты выглядят так: качество охраны здоровья в сельской местности, зарплаты медработникам на уровне средней по стране, а также введение страховой медицины при сохранении базового пакета бесплатных социальных услуг для нуждающихся.

В системе образования белорусы хотят видеть повышение зарплат учителям и, что интересно, увеличение самостоятельности учебных заведений, а также господдержку обучения белорусских студентов за рубежом.

В экономике сторонники реформ показали себя весьма сдержанными либералами. Они не прочь увидеть выравнивание условий конкуренции государственных и частных предприятий, снижение налоговой нагрузки на частные компании и даже приватизацию средних и малых предприятий. Но такие ключевые реформы, как введение неограниченного права собственности на землю, либерализация цен и приватизация крупных предприятий, набрали меньше всего сторонников.

Таким образом, народ по большей части озабочен отсутствием достаточного внимания со стороны государства. Белорусы остаются преимущественно левым обществом по политическим убеждениям: хотят видеть больше господдержки и меньше резких рыночных реформ. Не случайно идеальной моделью для Беларуси большинство опрошенных назвали Швецию — оплот европейской идеи социального государства.

Оппозиция оторвана от людей

В рамках проекта “Реформум” BISS также организовал интервью руководителей широкого спектра организаций гражданского общества и политической оппозиции (всего — 101) на предмет их приоритетов в вопросе реформ.

К результатам этого опроса можно относиться по-разному: то ли представители активного слоя общества более продвинуты в своих интересах и ценностях, то ли они не чувствуют, чего хочет большинство. Но факт остается фактом: оппозиция с гражданским обществом и белорусский народ отличаются, как небо и земля, когда речь заходит о наиболее необходимых стране реформах.

Во-первых, и это вполне естественно, представители оппозиции и гражданского общества гораздо чаще, чем простые люди, считают, что стране нужны реформы (91%), а из них 91% видит правильный путь этих перемен в уменьшении роли государства. В этой группе также зафиксирована значительная готовность терпеть негативные последствия этих реформ. О ней заявили 93% опрошенных.

Причем из них 59% готовы терпеть ради европейского пути развития страны (вспомните о 10-процентном результате этого “мотиватора” для общества в целом). Впрочем, оппозиционеры и гражданские активисты также очень высоко ценят будущее своих детей и сильную независимую Беларусь в качестве мотивов пережить болезненные реформы.

Политиков и гражданских активистов спросили и о том, в какой сфере они хотят реформ больше всего: для своей организации и для страны. В обоих вопросах с огромным перевесом лидирует политика. 53% опрошенных представителей оппозиции и третьего сектора хотят реформ в этой сфере для своей организации, 58% — когда речь идет о Беларуси в целом. Далее идет экономика (14% и 30% соответственно) и образование (15% и 6%).

Вероятно, осознавая этот разрыв, многие оппозиционные партии и кампании в последние годы начали делать акцент на социально-экономических акциях и инициативах. Активисты “Народного референдума” включили в список своих вопросов бесплатные образование, медицину и компенсацию вкладов, “Говори правду!” пытается привлечь людей своей акцией “Гражданский договор”, ОГП запускает кампании против автопошлины и налога на выезд из страны, БХД борется с алкоголизацией населения и жестким отношениям властей к сельским жителям во время борьбы с африканской чумой свиней.

Удастся ли оппозиции преодолеть этот разрыв в ценностях с большинством населения, будет ясно по активности протестного электората на выборах 2015 года. Но пока, судя по опросам НИСЭПИ и стабильно низким рейтингам оппозиции, особых подвижек на этом фронте не видно.

Главный прагматик в стране

Вообще, говорить о том, каких реформ хочет белорусская власть, сложно. Ни одна власть в мире не любит заниматься реформами. Но, поскольку ситуация в экономике Беларуси оставляет желать лучшего, определенный запрос на перемены, а вернее — на исправление не самых радостных тенденций, появляется и у государства.

Перед аналитиками BISS встала достаточно сложная задача: выяснить, какие реформы нужны властям. Сами чиновники на официальном уровне участвовать в проекте “Реформум” не имеют права, потому что он является частью более широкой программы “Европейский диалог о модернизации”, в котором белорусские власти участвовать отказались. Параллельно в этом году официальный Минск начал свои дискуссии с ЕС по вопросам модернизации Беларуси, который получил название “Промежуточная фаза сотрудничества”. Это только дополнительно охладило и так слабый энтузиазм чиновников в вопросе сотрудничества с независимыми экспертами.

Старший аналитик BISS Денис Мельянцов в недавнем интервью Naviny.by рассказал, как исследователи решили выйти из этого тупика:

“Мы приняли решение, что частично будем считывать заказ власти на реформы с программ, стратегий, планов социально-экономического развития, которые есть у правительства. И мы предполагаем использовать те дискуссии, наработки, которые происходят в рамках диалога на межправительственном уровне между Беларусью и ЕС”.

“То есть имеется информация о тех приоритетах, которые высказываются представителями власти в этом диалоге. В июне были проведены первые консультации, и оттуда можно уже что-то брать. В самом общем плане: пока властям было бы интересно, чтобы Европейский Союз поучаствовал в таких направлениях модернизации, как торговля и инвестиции. Соответственно, мы можем сделать вывод, что для белорусского государства это важно, и работать в этом направлении”, — рассказал Мельянцов.

Этот выбор вполне объясним. Государство провалило прогнозные показатели по привлечению иностранных инвестиций и внешней торговле в 2013 году. В том числе этим был обусловлен дефицит в счете текущих операции размером в 7,3 млрд долларов (при прогнозе в 5,1 млрд).

По сути, белорусская власть просит у Евросоюза совета, как исправить самые грубые просчеты и недоработки. Вполне рациональный ход — использовать ради своей выгоды желание Евросоюза поговорить хоть о чем-то в конструктивном ключе.

Вот и получается, что народ озабочен насущными проблемами здоровья, соцобеспечения и образования, оппозиция мечтает о политических реформах, а власти нет особого дела до всех этих чаяний — ее интересуют советы по поддержке штанов.

Одна страна — три картины мира. Так и живем...

Артем ШРАЙБМАН.

ЧУЛІ?

Змена маршруту

Пасля трагедыі ва ўкраінскім небе, калі быў збіты пасажырскі самалёт Малайзійскіх авіяліній, многіх хвалюе пытанне пра тое, ці будуць лятаць над небяспечным рэгіёнам беларускія лайнеры?

“Белавія” будзе лятаць над Украінай, але змяніла некаторыя маршруты. Такое рашэнне прынята для бяспекі пасажыраў.
Авіякампанія адзначае, што змена маршрутаў можа адбіцца на працягласці часу выканання палётаў.
Нагадаем, што многія папулярныя турыстычныя авіямаршруты пралягаюць менавіта над тэрыторыяй Украіны.

АБРАКАДАБРА

Як без ведаў стаць студэнтам?

Рэформа сістэмы нацыянальнай адукацыі дала свой сумны вынік. Міністэрства адукацыі Беларусі аб’явіла дадатковы набор у ВНУ, знізіўшы планку для ўдзелу ў конкурсе ніжэй за плінтус. Напрыклад, на ваенныя факультэты можна паступаць, набраўшы на ЦТ тры балы са ста.

ВНУ такім чынам вырашаюць праблему недабору на бюджэтную форму навучання і расплачваюцца за праблемы сістэмы сярэдняй адукацыі, падарванай у выніку рэформы 2008 года.

Дадатковы набор у ВНУ абвешчаны, як паведамляе Мінадукацыі, “на востра запатрабаваныя эканомікай і сацыяльнай сферай спецыяльнасці”. Прыём дакументаў ажыццяўляецца толькі на дзённую бюджэтную форму: на ваенныя спецыяльнасці — з 21 па 25 ліпеня, спецыяльнасці ў сферы культуры — 27—28 ліпеня, на ўсе астатнія — з 23 па 28 ліпеня.

Да прыкладу, дадатковы набор на месцы, што засталіся незапоўненымі пасля асноўнага набору, абвешчаны на шэраг педагагічных спецыяльнасцяў, у тым ліку “пачатковая адукацыя”, “матэматыка і інфарматыка”, “фізіка і інфарматыка” і іншыя.

Таксама, не маючы ведаў, можна паспрабаваць стаць студэнтам па спецыяльнасцях “абсталяванне”, “транспарт”, “металургія”, “энергетыка”, “лясная прамысловасць”, “хімічная прамысловасць”, “харчовая прамысловасць”.

На вакантныя месцы могуць прэтэндаваць абітурыенты, якія ўдзельнічалі ў ЦТ і атрымалі: ад 5 балаў па рускай і беларускай мовах; ад 10 балаў па матэматыцы, фізіцы, хіміі і біялогіі; ад 15 балаў па гісторыі Беларусі, сусветнай гісторыі найноўшага часу, грамадазнаўстве, геаграфіі, замежных мовах.

Да 3 балаў (!) зніжаны мінімальны парог для ўдзелу ў конкурсе для паступлення ў ваенныя ВНУ, на ваенныя факультэты іншых дзяржаўных устаноў вышэйшай адукацыі; у ВНУ па спецыяльнасцях “фізічная культура і спорт” і шэрагу спецыяльнасцяў, звязаных з сельскай гаспадаркай.

Нагадаем, першапачаткова для падачы дакументаў у прыёмную камісію неабходна было набраць не менш за 10 балаў на ЦТ па рускай або беларускай мове, 15 — па матэматыцы, фізіцы, хіміі, біялогіі, 20 — па гісторыі Беларусі, сусветнай гісторыі найноўшага часу, грамадазнаўстве, геаграфіі і замежных мовах. Але вынікі тэсціравання аказаліся такімі, што студэнтаў проста не хапіла — абітурыенты масава не прадэманстравалі нават мінімальных ведаў. Дык хто адказа за такія вынікі школьнай рэформы?

Алена СТАСЮК.

ПРОИСШЕСТВИЯ

Опасный маршрут

Родственники встревожены исчезновением 68-летней гражданки Беларуси Анны Лотыш, которая незаконно проникла на палестинскую территорию. Она пропала 17 июля, когда с группой граждан России и Украины выехали из сектора Газа в сторону Египта.

Граждане различных стран покидают палестинскую территорию, где идут бои между террористами из Хамаса и израильскими войсками. Сектор подвергается бомбардировкам ВВС ЦАХАЛа в ответ на ракетные обстрелы израильских городов.

В секторе Газа проживает дочь Анны Лотыш Виолетта Абу-Нассар, которая призналась, что ее мать в свое время попала на палестинскую территорию нелегально, через подземный туннель под палестино-египетской границей. Вполне возможно, что именно это стало причиной исчезновения Анны Лотыш, так как она была задержана египетскими правоохранительными органами.

Представители белорусского МИД сообщили, что они связались с родственниками пропавшей белоруски, а также обратились к египетским властям для выяснения судьбы Анны Лотыш. Египетские пограничники сообщили, что накануне в Каир ушел автобус с группой лиц, подлежащих депортации. Есть ли среди них Анна Лотыш, не известно.

ІНІЦЫЯТЫВА

Разам!

На працягу ўсяго лета кожны аўторак з 18-й гадзіны ў Курапатах ладзіцца акцыя "Талака-2014".

Арганізацыяй мерапрыемстваў займаецца грамадская ініцыятыва "За ўратаванне мемарыялу Курапаты". Паводле слоў старшыні камісіі АГП па рэабілітацыі ахвяр палітычных рэпрэсій і кіраўніка Савета Мінскага аддзялення міжнароднага таварыства "Мемарыял" **Уладзіміра Раманоўскага,** *"працы запланавана вельмі шмат — непрыбранымі застаюцца каля 10 гектараў Курапат. Валанцёры прыбіраюць смецце, расчышчаюць дзікія заснікі хмызняку".*

"Я запрашаю ўсіх неабыякавых людзей браць удзел у гэтай пачэснай справе", — кажа Уладзімір Раманоўскі.

НАХОДКА

Берестяная сенсация

Во время археологических раскопок на Замковой горе в Мстиславле археологи нашли детские прописи на бересте, датируемые XII веком.

По сути, это средневековая ученическая тетрадка. Ребенок, который учился грамоте, нацарапал на бересте буквы алфавита.

Это всего лишь третья берестяная грамота, найденная на территории Беларуси. Первую случайно нашли в 1959 году во время земляных работ на площади Свободы в Витебске. Вторая попалась на глаза ученым во время раскопок на той же Замковой горе в Мстиславле в 1980 году. Недалеко от этого места ждал своего часа и третий экземпляр. Археологи предполагают, что им удалось раскопать княжеский двор.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Правакацыя ці звычайная «хуліганка»?

Праваабаронцу Андрэю Бандарэнку пагражае да 10 гадоў турмы

29 ліпеня ў судзе Кастрычніцкага раёна Мінска адбудзецца першае пасяджэнне па справе праваабаронцы, кіраўніка прадпрыемства "Платформа" Андрэя Бандарэнкі. Былога палітвязня абвінавачваюць у злосным хуліганстве, учыненым у п'яным выглядзе з выкарыстаннем фізічнай сілы. Андрэю Бандарэнку, які ў свой час прайшоў праз турмы і быў у выніку апраўданы, пасля чаго заняўся абаронай правоў асуджаных, цяпер зноў пагражае турэмны тэрмін. Да 10 гадоў пазбаўлення волі...

Перадача на «Валадарку»

...На стале мноства пакетаў з прадуктамі, сродкамі гігіены, усялякай неабходнай для тых умоў драбязой. Сябры і паплечнікі Андрэя Бандарэнкі — Алёна Красоўская-Каспяровіч і Мікіта Ліхавід — збіраюцца завезці на "Валадарку" чарговую 30-кілаграмовую перадачу. Каўбаса, цукеркі, розныя прысмакі з вялікім тэрмінам захоўвання, кава, гарбата, садавіна, гародніна, алей, рыба, а таксама кашы, пюрэ, якія не патрабуюць варкі...

"Вельмі станоўчы момант, што Андрэй кінуў курыць, — кажа былая намесніца Бандарэнкі, а цяпер кіраўніца „Платформы" Алёна Красоўская-Каспяровіч. — *Незадоўга да арышту ён перанёс запаленне лёгкіх. І ўрач папярэдзіў яго пра наступствы. Праўда, крыху цыгарэт мы перадаём яму, але ў якасці так званай турэмнай валюты".*

Паводле слоў Алёны, Андрэя трымаюць у двухмеснай камеры. Сусед Андрэя — чалавек, якому інкрымінуецца эканамічнае злачынства.

"Андрэй нават сам амаль у кожным лісце адзначае, што стаўленне да яго як да зняволенага вельмі годнае, без аніякага ціску, абраз — карацей, такое, за якое змагаецца "Платформа", — кажа калега Бандарэнкі.

На пытанне, хто падтрымлівае Андрэя ўвесь гэты час, што ён за кратамі, наколькі пашырылася ці, наадварот, звузілася кола яго сяброў, чую адказ: *"Перадачы, аплата адваката, падтрымка сям'і, грошы на разліковы рахунак для "атаваркі" ў турэмнай краме — гэта ўсё на плячах „Платформы". У мінулым месяцы з аплатай адваката дапамаглі бацька і сёстры Андрэя. Але мы будзем падтрымліваць яго і надалей..."*

Што здарылася ў тую ноч?

Дык што здарылася ў тую ноч, калі Андрэя затрымала міліцыя, каб праз некалькі дзён змясціць пад варту?

Вось некаторыя звесткі, якія нам удалося сабраць у выніку размоў з блізкімі і суседзямі Андрэя.

Сям'я Бандарэнкаў (гаспадар, ягоная жонка Вольга і дачка Маша, якая сёлета пойдзе ў школу) жыве ў маленькай аднапакаёўцы ў пяціпавярховым доме на вуліцы Чкалава. Гаспадара ў двары бачылі рэдка. Андрэй шмат працаваў, бо фактычна быў адзіным карміцелем. Калі здараліся нейкія выхадныя, то ездзіў у вёску да бацькі, каб дапамагчы па гаспадарцы.

У той вясновы вечар перад працяглымі выхаднымі Андрэй сустрэўся з сябрам-аднакурснікам. Настрой у праваабаронцы быў дэпрэсіўны (гэта пачуццё ў сувязі з рознымі стрэсамі і характарам працы — дапамога сем'ям крымінальна асуджаных — апошнім часам нярэдка суправаджала яго). Вырашылі сустрэцца і пагутарыць з сябрам у кавярні непадалёк ад дома. Сядзелі дапазна, выпівалі... Калі вярталіся, ля Андрэевага пад'езда сустрэлі дзяўчыну з суседняга дома, якая ішла да сваёй маці. Тая жыве на два паверхі вышэй за Андрэя. Слова за слова, размова перайшла на крыкі, потым Андрэй нечакана моцна ці то стукнуў, ці то штурхнуў дзяўчыну. На крыкі выбегла маці, іншыя жыхары... Кажуць, што спробы супакоіць Андрэя былі беспаспяховыя, а таму выклікалі міліцыю. Удзельнікаў канфлікту завезлі ў РАУС. Там зноў адбыўся інцыдэнт, відэазапіс якога з'явіўся ў інтэрнэце.

Сёння тое, што здарылася з Бандарэнкам, трактуюць па-рознаму. Адны лічаць, што гэта была правакацыя, іншыя — што звычайная "хуліганка", у якую элементарна можна трапіць, калі пад уздзеяннем алкаголю страціш кантроль над сабой і тармазы не спрацуюць...

У тэлефоннай размове жонка Андрэя, 35-гадовая Вольга, якая нядаўна ўладкавалася на працу ў суседнім з домам дзіцячым садку, сказала, што падрабязнасцямі здарэння не валодае. З нашым карэспандэнтам гаварыла стрымана, ад сустрэчы адмовілася. Сказала, што не хоча шкодзіць сваёй размовай ні пакуль мужу, ні дачцэ. Адносна пацярпелых суседак нейкіх меркаванняў не мае, бо з суседзямі не кантактуе — *"гэтыя людзі звычайна радуюцца, калі ў кагосьці побач здараецца нешта кепскае".*

Тым часам бацька Андрэя на інтэрв'ю пагадзіўся. У сынаву віну ён не верыць. Паводле ягоных слоў, *"не было падстаў для першага зняволення ў 2008 годзе — сумніўна, каб яны былі для другога".*

«Беды прыйшлі з-за палітыкі»

Валерый Рыгоравіч Бандарэнка жыве за паўдзясятка кіламетраў ад райцэнтра Кіраўск у вёсцы Выжары. У паселішчы шмат хат з закалочанымі вокнамі. Дамы старыя, але яшчэ моцныя. Такая хата і ў бацькі зняволенага праваабаронцы.

Пакуль дзве дачкі Валерыя Рыгоравіча завіхаюцца па гаспадарцы, гамонім з ім пад старой ліпай пра сынаву долю і вясковае жыццё. Спрацаваныя дужыя рукі суразмоўца трымае на каленях і толькі зрэдку падымае іх. Вочы ў сямідзесяцігадовага мужчыны колеру беларускага неба. Спачатку ён узіраецца ўдалеч, а потым адказвае на пытанне.

У Выжары Валерый Рыгоравіч перабраўся, калі сына пасадзілі першы раз. *"Трэба было неяк выжываць,* — тлумачыць ён, — *у сына была маленькая дачка, мая ўнучка, ды ягоная жонка. У нас у вёсцы ёсць і козачкі, і куры. Усё ёсць для таго, каб працей было пражыць, выжыць. Тут яшчэ лепей перажываюцца падобныя, як цяпер у мяне, стрэсы. Працы шмат, забываюся, бо працую".*

Валерый Рыгоравіч не выключае, што арышт сына звязаны з ягонай праваабарончай дзейнасцю і лідарствам у грамадскай арганізацыі "Платформа", якая выкрывала парушэнні ў калоніях і дапамагала былым асуджаным.

Гэтую дзейнасць адсочвалі спецслужбы, цвердзіць Бандарэнка-старэйшы. *"Калі пазбавіць арганізацыю кіраўніцтва, дык і арганізацыя можа знікнуць. Сачылі за гэтай дзейнасцю,* — мяркуе Валерый Рыгоравіч. — *Усё там падтасавана, падбіта. Дасць бог, гэта ўсё з часам высветліцца. Але я так думаю: дзякуй богу, што інкрымінуюць яму не што цяжэйшае. Маглі б чаго яшчэ знайсці горшага".*

На неадназначнасць абвінавачвання намякае ў сваіх лістах і сам Андрэй Бандарэнка. *"Вітаю, тата! Не думаў, што калі-небудзь зноў давядзецца камунікаваць з табой лістамі,* — чытае ўрывак з сынавага допісу Валерый Рыгоравіч. — *Але як ёсць, так ёсць. Як ты разумееш, усяго я табе ў лісце напісаць не магу, але можаш паверыць, што нічога такога, за што можна перажываць, я не рабіў. Усё наладзіцца. Галоўнае — не перажывай".*

Як і ў першую адсідку, бацька і сёстры будуць дапамагаць Андрэю вытрываць. А ці будуць гэта рабіць тыя, хто верыў у яго невінаватасць, калі зняволілі ў 2008-м? Тыя ж, да прыкладу, лідары Аб'яднанай грамадзянскай партыі і ягоныя паплечнікі? Бо цяпер жа яму інкрымінуюць злачынства, пад якім нібыта не праглядаецца палітыка.

"Я думаю, што паплечнікі гэтак, як і я, не вераць у тое, што сын мог нешта падобнае ўтварыць. Гэта ж нармальныя людзі. Думаю, што будуць падтрымліваць", — мяркуе бацька.

Беды ў сям'ю Бандарэнкі прыйшлі, калі ён стаў у 2008 годзе кандыдатам у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў. Паводле слоў Бандарэнкі-старэйшага, да прыватных фірмаў, дзе працаваў сын, нечападзявана з'явіліся прэтэнзіі ў кантрольных, а пазней і следчых органаў. Пры гэтым кіраўнікі фірмаў засталіся невінаватымі, а бізнес-кансультант Бандарэнка сеў на лаву падсудных:

"Жыў-быў нармальны чалавек, працаваў, пакуль не ўзяў удзелу ў парламенцкіх выбарах. З гэтага ўсё і пачалося. Пачаўся пераслед. Пакуль выбары праходзілі, зніклі фірмы, на якія працаваў Андрэй, — згадвае Валерый Рыгоравіч. — *Яшчэ не скончыліся выбары, а прадпрымальнікаў, якія дапамагалі Андрэю, ужо прыціснулі праваахоўныя органы. Мы тады ездзілі ды разбіраліся. А пасля адсідкі ён і пачаў займацца праваабарончай дзейнасцю. Дапамагаў людзям бараніць свае правы. За гэта яго і хочуць пакараць".*

З чым давялося сутыкнуцца сыну цягам першага зняволення, Валерый Рыгоравіч кажа з неахвотай. Адзначае, што Андрэю там было няпроста.

Ці спачуваюць Валерыю Рыгоравічу вяскоўцы ў гэты цяжкі для яго час?

"Нашы людзі хутка ўсё забываюць. Штодзённы побыт забівае ўсё, — са скрухай заўважае старэйшы Бандарэнка. — *Большасць людзей на сяле і не жывуць, а выжываюць. Тыя, хто разбіраецца ў сітуацыі, кажуць: „Ну што, падставілі Андрэя?", — альбо здзіўляюцца. „Што, ізноў?!" — кажуць. А так, каб нехта казаў, што сын нешта мог утварыць, то такога няма".*

Быць справакаваным ці згубіць зямлю пад нагамі?

Колішні асуджаны па эканамічнай справе, прадстаўнік "Платформы" ў Віцебску, а да зняволення дацэнт Віцебскага тэхналагічнага інстытута, кандыдат тэхнічных навук Міхаіл Жамчужны называе выпадак з Андрэем няйнакш як правакацыяй. Паводле яго слоў, той, хто змагаецца за правы зняволеных, рызыкуе, што яго затрымаюць, арыштуюць, ізалююць ад грамадства. *"Асабіста я да гэтага гатовы. Думаю, быў гатовы да гэтага і Андрэй",* — кажа Жамчужны. Высновы пра правакацыю Міхаіл робіць, *"прааналізаваўшы міліцэйскі відэазапіс, а таксама ўлічваючы дзейнасць Бандарэнкі".*

— На відэа чалавек, які відавочна спіць. Ён сядзіць, дакладней — пасаджаны, непасрэдна перад камерай, у месцы, дзе ўсё запісваецца з добрай якасцю. Побач з мужчынам — жанчыны, якія сістэматычна перамяшчаюцца па кадры, нібыта шукаючы нейкія моманты, каб вывесці таго, хто спіць, з раўнавагі... У твар чалавека, які спіць, накіроўваецца фотаўспышка. Натуральна, чалавек у такім стане інстынктыўна абараняецца, нават не ўсведамляючы, хто перад ім.

Міхаілу падаліся некалькі дзіўнымі і іншыя моманты. Напрыклад, тое, што пры затрыманні ўдзельнікі канфлікту — як пацярпелыя, так і меркаванныя вінаватыя — знаходзяцца без нагляду міліцыі ў адным памяшканні. У парушэнне закона ў іх не канфіскаваны пэўныя прадметы, той жа тэлефон. Маючы яго, можна званіць магчымым сведкам, каб тыя далі заведама лжывыя паказанні. Таксама парушаны артыкул 18 Закона аб інфармацыі, калі без згоды чалавека вядзецца яго фотаздымка.

Міхаіл Жамчужны сцвярджае, што сілавікі ў мэтах арганізацыі канфлікту нярэдка выкарыстоўваюць жанчын, бо сімпатыі сведак хутчэй будуць на іх баку. Ён расказвае, што прыкладна тое ж самае магло здарыцца і з ім. У той самы час, калі пачаліся праблемы ў "Платформы", міліцыя стала хадзіць па ягоных суседзях, дапытвацца, як ён сябе паводзіць і ці п'е. А неўзабаве здарыўся канфлікт з суседкамі, з якімі ён дагэтуль вельмі добра ладзіў.

— Калі б была нейкая фармальная падстава, каб затрымаць, мяне затрымалі б, і я нічога нікому не даказаў бы. Мяне ратуе тое, што ўдаецца трымаць сябе ў руках, што я не п'ю ўвогуле. Бо інакш чалавека, які не хавае сваёй апазіцыйнасці, справакаваць вельмі і вельмі лёгка.

(Радыё Свабода)

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

«...Ужо там мая радзіма»

Вольга Грынюк прыехала на радзіму ў Беларусь, каб пакінуць унука-ліцэіста на пляменніцу і вярнуцца назад у Луганск. Вольга жыве ў гэтым украінскім горадзе, які зараз стаў "гарачай кропкай", ужо 40 гадоў, працуе настаўніцай рускай мовы. Планавала вярнуцца дадому праз тыдзень, але давялося застацца:

— Муж пазваніў і сказаў, каб не ехала, бо бамбілі Трохізбінку, дзе наш дом. Сказаў, што пакуль не так усё страшна: дом цэлы, толькі вокны пабітыя. Украінскія войскі выбілі ЛНРаўцаў, але тыя акапаліся ў Славянасербску і адтуль абстрэльваюць горад. Разбамбілі мост, а па ім жа ўсё забеспячэнне адбывалася, бо раней яны іншыя масты разбамбілі. І цяпер з-за гэтага туды не дабрацца. У магазінах пуста. Хлеб не прывозяць. У маіх ёсць мука, так што пакуль трымаюцца. А я не ведаю, як вярнуцца. Паехала здаваць квіток, а касіркі на станцыі Нясята тры гадзіны не маглі з ім разабрацца. Потым сказалі, што грошы тут не вернуць, трэба ў сваёй краіне здаваць. Пазначылі на ім, што я спрабавала яго здаць, і ўсё. А нам жа патрэбна за нешта жыць, мы проста ў нейкай пастцы апынуліся. У мяне ёсць банкаўскія карткі, у Наваполацку прыйшла ў "Беларусбанк", але нічога не змагла зняць ні ў якой валюце. Дзяўчаты ўсяляк спрабавалі мне дапамагчы, але безвынікова. У расійскім "Альфа Банку" такая ж сітуацыя. Грыўні, якія ў мяне з сабой, таксама ў абменніках не бяруць. Кажуць, што можна паспрабаваць здаць іх у галоўным офісе Нацбанка, у Мінску. Дзякуй Богу, што дапамагаюць сваякі: хто 500 тысяч даў, хто мільён... Я ўпершыню трапіла ў такую сітуацыю. У нас жа ў Луганску долары немагчыма было набыць. Ну, я і прыехала з грыўнямі.

— Калі прыйшло рашэнне з'ехаць з Луганска?

— Калі ўжо ўсе пачалі вывозіць адтуль дзяцей. Майму ўнуку Вадзіму 16 гадоў. Ён вучыцца ў ліцэі з паглыбленым вывучэннем замежных моў. У яго класе 30 вучняў, у горадзе засталіся толькі трое. Там, канешне, цяпер не месца для падлеткаў... Нядаўна загінуў малады выкладчык Вадзіма...

Мы ж не маглі паверыць, што падзеі так будуць развівацца, усвядоміць, уявіць такога не маглі. Кожны год у красавіку я важу сваіх таленавітых вучняў у гэты ліцэй на фестываль "Прабуджаецца паэзія ўва мне". Сёлета не было ніякага ўрачыстага адкрыцця, мы нібы хаваліся ад некага, усе педагогі далі распіскі, што адказваем за дзяцей. Вось тады толькі я зразумела, наколькі ўсё сур'ёзна.

А гісторыя з маім былым вучнем?.. Данілу цяпер 19 гадоў. Сепаратысты далі яму аўтамат, і ён хадзіў такі задаволены, уяўляючы сябе дарослым. У аўтобусах пашпарты правяраў. Для яго гэта, натуральна, была гульня ў вайнушку. Тым часам у лагчыне ў лясочку сепаратысты моцны блок-пост усталявалі. Там былі казакі, некалькі нашых, мае былыя вучні і людзі, якіх мы не ведаем, — вайсковыя каардынатары. А ў сярэдзіне чэрвеня ўкраінскі верталёт даў па ім ракету. І вось Данілу адарвала руку. Дагуляўся...

— **Наколькі я ведаю, ваша родная вёска знаходзіцца ў Клічаўскім раёне на Магілёўшчыне. 48 гадоў таму вы паступілі ў Магілёўскі педінстытут, пасля заканчэння працавалі ў Таджыкістане, потым пераехалі ў Луганск. 40 гадоў пражылі ў Луганску. Калі б не вайна, можа, і не прыехалі б дадому. Якое ўражанне ад радзімы?**

— Была мая вёска прыгожая, чыстая. Людзі трымалі і свіней, і кароў, і качак, і гусей... Акуратныя агароды спускаліся да рэчкі. Усё пакошана, народу шмат. У лесе крыніцы з карцамі. У мяне дагэтуль настальгія па той маёй вёсцы. А цяпер, калі мы з унукам сышлі з цягніка, то я ўвогуле расплакалася. Усё зарасло, паўсюль крапіва, пустазелле па пояс, рэчка забруджана смеццем, агароды закінуты. Цяпер тут засталіся некалькі старых, іншыя дамы ўжо належаць дачнікам. Вёска, лічы, памерла.

Але самае страшнае — гэта п'янства. У нас на Данбасе п'юць, канешне. Я ж там 40 гадоў пражыла і магу сказаць, што такая праблема ёсць. Але такога п'янства, як у Беларусі, нідзе не бачыла. Як такое магло здарыцца ў такой краіне?! У нашай жа вёсцы не было ніводнага п'янтоса. Ну, па святах ці там з якой нагоды выпівалі. Напрыклад, кабана заб'юць ці талакой сена ўпарадкуюць — тады накрывалі сумесны стол. Але ж не напіваліся. А сёння я бачу п'яных жанчын, якія на нагах не стаяць. Што гэта?! У Клічаве кінулася ў вочы, што ў горадзе амаль няма мужчын. Вы, можа, прызвычаіліся, але мне дык дзіва было. Аказалася, мужчыны з'язджаюць на заробкі. Такое ўражанне, што недзе вайна, мужчыны на фронце, а тут адны жанчыны і дзеці.

— **Няма жадання пераехаць сюды, каб тут дажываць свой век?**

— Ды не... Ужо там мая радзіма. Я вельмі непакоюся за мужа. Ён нядаўна перанёс інфаркт. Дый дзеці папрасілі мяне ўнука адвезці, а самі вырашылі застацца. Спадзяёмся, што да 1 верасня ўсё скончыцца і мы зможам вярнуцца да працы і да вучобы.

Любоў ЛУНЁВА.

ГЛЫБІНКА

Рагачоўскім начальнікам «раздалі» па вёсцы

Старшыня Рагачоўскага райвыканкама падпісаў распараджэнне, згодна з якім супрацоўнікі ўпраўленняў, аддзелаў выканкама і раённых службаў замацаваны за вёскамі раёна.

Дадзенае распараджэнне падпісана *"ў мэтах працы з насельніцтвам, у тым ліку добраўпарадкавання сельскіх населеных пунктаў",* — піша раённая газета "Свабоднае слова".

Чыноўнікі, ці *"адказныя асобы, замацаваныя за населенымі пунктамі",* будуць удзельнічаць у мясцовых сходах, прыёмах грамадзян, пасяджэннях сельскіх выканкамаў, сесіях сельскіх Саветаў дэпутатаў, *"і другіх мерапрыемствах на замацаванай тэрыторыі". "А старшыні сельскіх Саветаў у сваю чаргу будуць кантраляваць ход выканання зваротаў і прапаноў, якія паступяць у час сустрэч з насельніцтвам, кожны месяц інфармаваць старшыню райвыканкама аб арганізацыі працы з насельніцтвам на тэрыторыях сельскіх Саветаў",* — патлумачыла сутнасць распараджэння раённае выданне.

У дакуменце падрабязна распісана, які начальнік замацаваны за канкрэтнай вёскай. Напрыклад, начальнік аддзела адукацыі, спорту і турызму "замацаваны" за Балатнёй, начальнік аддзела арганізацыйна-кадравай працы — за Гадзілавічамі. Па вёсцы (а іх у раёне шмат, як і начальнікаў у райвыканкаме) атрымалі галоўныя і вядучыя спецыялісты аддзелаў райвыканкама, інспектары Дзяржтэхнагляду, ідэолагі розных рангаў, працаўнікі загсаў, бухгалтары і заатэхнік з раённай ветэрынарнай станцыі.

ОФИЦИАЛЬНО

Припарковались по правилам?

Но КГБ все равно получил право отбуксировать вашу машину

В некоторые законы Республики Беларусь по вопросам обеспечения безопасности дорожного движения внесены изменения и дополнения.

В частности, статья 18.13 Кодекса об административных правонарушениях дополнена чч. 5—8, предусматривающими ответственность за превышение лицом, управляющим транспортным средством, установленной скорости движения, зафиксированное работающими в автоматическом режиме специальными техническими средствами, имеющими функции фото- и киносъемки, видеозаписи.

В новой редакции изложена статья 18.21 КоАП, устанавливающая ответственность за невыполнение требования об остановке транспортного средства, в том числе за невыполнение лицом, управляющим транспортным средством, неоднократных требований сотрудника органов внутренних дел об остановке транспортного средства, повлекшее преследование такого лица сотрудниками органов внутренних дел.

Также внесены изменения и дополнения в статью 18.22 КоАП, которая дополнена чч. 6—8, устанавливающими ответственность за остановку или стоянку транспортного средства с нарушением правил дорожного движения либо неправомерную стоянку транспортного средства на месте, отведенном для стоянки транспортных средств инвалидов, зафиксированные работающими в автоматическом режиме специальными техническими средствами, имеющими функции фото- и киносъемки, видеозаписи, а также ответственность за остановку или стоянку грузового автомобиля, автобуса, колесного трактора, самоходной машины, прицепа с нарушением правил дорожного движения, зафиксированные работающими в автоматическом режиме специальными техническими средствами, имеющими функции фото- и киносъемки, видеозаписи.

В закон "О дорожном движении" введена статья 191, регламентирующая принудительную отбуксировку (эвакуацию) транспортного средства, а также отбуксировку транспортного средства без помещения его на охраняемую стоянку. Так, предусмотрено, что в случаях, установленных законодательными актами, транспортное средство может быть принудительно отбуксировано (эвакуировано) и помещено на охраняемую стоянку.

Без помещения на охраняемую стоянку может быть отбуксировано транспортное средство в целях: выполнения задач, возложенных на органы государственной безопасности, в соответствии с законодательными актами Республики Беларусь; выполнения задач, возложенных на орган государственной охраны; устранения препятствия, созданного стоящим транспортным средством, движению, работе транспортных средств оперативного назначения и (или) транспортных средств дорожно-эксплуатационной, коммунальной служб при отсутствии иной правомерной возможности выполнения возложенных на них задач.

Принудительная отбуксировка (эвакуация) транспортного средства, а также отбуксировка его без помещения на охраняемую стоянку при наличии в этом транспортном средстве пассажира (пассажиров) запрещены.

За повреждения, причиненные транспортному средству во время его принудительной отбуксировки (эвакуации), нахождения транспортного средства на охраняемой стоянке, а также во время его отбуксировки без помещения на такую стоянку несут ответственность юридические лица, работники которых осуществляли принудительную отбуксировку (эвакуацию), хранение, отбуксировку транспортного средства без помещения его на охраняемую стоянку.

ВЗГЛЯД СО СТОРОНЫ

Да нет у нас губернаторов, сенаторов, мэров...

Слушая передачи Белорусского телевидения и читая государственные СМИ, то и дело натыкаешься на нелепицу. Кому-то из высокого начальства, видимо, очень уж ласкает слух, когда их именуют "губернаторами", "сенаторами", "мэрами". А мне это совсем не нравится. Позвольте — ведь эти термины не соответствуют нашей сегодняшней действительности. Нет их в перечислении официальных должностей в Республике Беларусь, не указываются они в нашей Конституции. Живем мы пока у себя дома в XXI веке, а не в царской России в XIX.

На "гнилом Западе" подобные названия должностей существуют, но их там выбирают из нескольких претендентов. А у нас руководителей областей, городов, районов — исключительно назначают. Фактически таким образом попадает кое-кто и в Совет Республики. Но кому-то, похоже, угодно исповедовать принцип "Если нельзя, но очень хочется, то можно". Однако в таком случае им следовало бы добиваться внесения изменений в действующую Конституцию. Иначе получается смешной казус.

Считаю, было бы логично кое-кому расстаться с манией величия (все-таки назначенцы, а не избранники) и названия должностей официально именовать в соответствии с законом: скажем, "член Совета Республики Национального собрания" (а вовсе не "сенатор"); "председатель облисполкома" (а никакой не "губернатор") и так далее. Возможно, кому-то и кажется, что несуществующие пока названия высоких государственных должностей в их повседневно употребляемом, но официально не утвержденном виде звучат вроде "красивше", удобнее для произношения и даже более солидно. Пожалуй, с этим я и мог бы согласиться. Но ведь по закону мы имеем то, что имеем, а не то, что кому-то хотелось бы получить немедленно... Нет у нас губернаторов, сенаторов, мэров.

Петр Филиппович ВАЩИЛКО,
житель г.Барановичи.

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Танцы ў касцёле

З аднаго боку, стаўленне дзяржавы да царквы змянілася. І я нават сказаў бы, што беларуская дзяржава пасябравала не толькі з праваслаўнай царквой, але і з каталіцкім касцёлам. Але, з другога боку, чуў, што і да сённяшняга дня ёсць каталіцкія храмы, прыстасаваныя пад чорт ведае якія ўстановы. Ці праўда гэта?

П.П.Сулыгін, г.Гродна.

На тэрыторыі заходніх абласцей Беларусі сапраўды захаваліся два будынкі касцёлаў, перарobленыя савецкімі ўладамі пад іншыя патрэбы. Зараз у адным з іх знаходзіцца пажарная частка, а другі выконвае ролю гарадскога клуба.

Былы касцёл Святога Андрэя Баболі знаходзіцца ў аграгарадку Антопаль Драгічынскага раёна Брэсцкай вобласці. Касцёл быў пабудаваны ў 1938—1939 гадах у стылі польскага функцыяналізму на ахвяраванні мясцовых землеўладальнікаў. Варта адзначыць, што Андрэй Баболя, у гонар якога і назвалі святыню, быў каталіцкім святаром, пакутнікам, празваным "Апосталам Палесся". Урачыстае асвячэнне касцёла адбылося напярэдадні пачатку Другой сусветнай вайны. У пасляваенныя гады касцёл быў зачынены і перабудаваны пад пажарную частку, якая знаходзіцца ў гэтым будынку і сёння.

Яшчэ адзін былы касцёл выконвае ролю гарадскога клуба Давыд-Гарадка Столінскага раёна Брэсцкай вобласці. Будынак быў пабудаваны ў 1935—1936 гг. у класічным для касцёлаў стылі. Пасля далучэння Заходняй Беларусі да СССР у верасні 1939 года тут быў зроблены клуб, і з тых часоў вернікам будынак так і не вярнулі.

ВСПОМНИЛОСЬ

Три копейки...

Занимательная арифметика... Была когда-то и книга с таким названием Я.И.Перельмана. Тогда было много хороших книг и много другого хорошего.

На днях покупаю на почте маркированный конверт для отправки в Россию. Кассир называет цену. Подаю 10 тысяч (!) рублей. Небольшая сдача... Вспомнилось: письмо (конверт с маркой) стоило... три копейки. Три копейки... Это же надо, как долго я живу!

И еще: на Чукотке в пос.Танюрер я получил письмо из Белоруссии. Авиа. На второй день. Доказательство: дата написания (в письме). Но главное — два почтовых штемпеля. Сожалею, что не сохранил. Но, помнится, в гарнизоне долго потешались над адресом: Чукотка. Антону.

Письмо написал и отправил отец. Деревенский мужик. Хозяйство полубедняцкое. Но его письмо тут же отвезли в Минск. Из Минска — самолетом в Ленинград (почему-то не в Хабаровск). Там оно попало на рейс Ленинград—Анадырь. В Анадыре почту на Танюрер забрал наш экипаж (Ли-2). Письмо пришло Антону. Других Антонов там просто не было. А теперь... 10 тысяч рублей.

Письмо из Гомеля в Брянск идет месяц... Занимательная арифметика.

Антон ПУЗАН.

Гомель.

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО

Забытые герои

457 белорусов и уроженцев нашей республики стали Героями Советского Союза, а шестеро из них — дважды Героями. 121 воину это звание было присвоено посмертно. 26 Героев погибли в последующих боях с врагом. 310 Героев прошли сквозь пекло Великой Отечественной войны и встретили Победу.

Но знают ли белорусы о подвигах своих славных сынов и дочерей? На столичном проспекте Независимости я провел опрос прохожих разных возрастов, чтобы выяснить, кого из белорусов и уроженцев Беларуси, Героев Советского Союза, знают наши люди? Называли героев по названиям улиц Минска: Кедышко, Машерова, Хоружей, Горовца, Казея, Гастелло, Матросова, Заслонова... Всего — не более 12 фамилий. Да, Матросов, Гастелло, Заслонов — герои. И, конечно, белорусы чтят их память по праву. Но на мой вопрос, повторил ли кто-либо из белорусов подвиг Матросова или Гастелло, ответ был отрицательным. А ведь это не так.

Почему белорусы не знают о пяти белорусах, повторивших подвиг Матросова? Это Прокофий Иванович Абрамов, Иосиф Романович Бумагин, Сергей Анисимович Коваленко, Иван Степанович Зайцев, Петр Иванович Куприянов.

Двое летчиков-белорусов повторили подвиг Гастелло: И.Б.Катунин и Е.А.Алехнович.

Партизан-подрывник (белорус) Петр Антонович Галецкий из отряда "Победа" 21 октября 1942 года с 20 килограммами взрывчатки бросился под фашистский эшелон с горючим и пустил его под откос. Через пять минут полыхал весь состав. Это единственный такой подвиг в войне. Но белорусы не знают о подвиге Галецкого.

В критический момент боя со связкой противотанковых гранат бросились под гусеницы вражеских танков:

Григорий Семенович Ковалев из деревни Б.Крушиновка Рогачевского района;

Павел Иванович Шнётный из деревни Гдень Брагинского района;

Владимир Степанович Лавринович из деревни Персы Вилейского района;

Виктор Андреевич Тумар из деревни Пелика Смолевичского района.

Взорвали последней гранатой себя и наседавших фашистов Семен Селивестрович Пустельников, Алексей Степанович Лукашевич, Леонид Дмитриевич Лорченко, Марат Казей... В современной истории их подвиг повторил Николай Петрович Чепик, уничтожив 30 моджахедов во время войны в Афганистане.

Когда я называю своим знакомым общее количество Героев Советского Союза, белорусов и уроженцев Беларуси, то слышу в ответ: "Не может быть!" Так почему наши люди не знают своих героев? А потому, что нет доступного, достоверного источника — книги, в которой были бы описаны подвиги всех 457 Героев Советского Союза, белорусов и уроженцев Беларуси.

Из патриотических побуждений, не преследуя никаких корыстных целей, я подготовил к изданию такую "Книгу памяти". В ней собраны сведения о всех Героях Советского Союза, белорусах и уроженцах Беларуси. "Книга памяти" в рукописном варианте (у меня нет соответствующей оргтехники) состоит из предисловия (планы фашистов в отношении СССР), основной части (освещение подвигов героев), послесловия (об увековечении имен героев, краткий хронологический очерк к 70-летию освобождения Беларуси и фотохроника войны). Однако издать эту книгу я нигде не могу. Государственные издательства даже не принимают рукопись к рассмотрению. Я нашел частное издательство, но, чтобы издать хотя бы 400 экземпляров (хотя это мизер для страны), необходимо заплатить издательству 22 миллиона рублей.

У меня таких личных сбережений нет. Причина проста: жена — учительница русского языка, я — учитель истории и обществоведения, так что не с чего нам было делать накопления. Оставался один выход: бить челом в госструктурах и просить профинансировать издание "Книги памяти". Я обратился в Министерство обороны. Военное ведомство в лице полковника Владимира Матвеевича Макарова в финансовой помощи отказало.

Вышел на директора Музея истории Великой Отечественной войны генерала Николая Витальевича Скобелева. Он просмотрел рукопись и сказал (дословно): "Книга нужная, ценная, но у нас нет свободных денег. А тут еще переезд..."

Написал обращение к председателю правления Национального банка Республики Беларусь Н.А.Ермаковой с просьбой принять меня в приемный день и указал причину. В приеме было отказано, а позже получил ответ (дословно): *"Сообщаем, что Ваше обращение по вопросу издания "Книги памяти" о героях Великой Отечественной войны по поручению председателя правления Национального банка направлено в Союз писателей Беларуси с просьбой высказать мнение о необходимости и целесообразности издания предложенной Вами книги в Республике Беларусь".*

Из Союза писателей — ни ответа, ни привета.

Дважды обращался к премьер-министру М.Мясниковичу как к председателю оргкомитета по подготовке и проведению празднования 70-летия освобождения Беларуси. Ведь бюджетом предусмотрены расходы на празднование. Неужели бюджет обеднел бы из-за этих 22 миллионов рублей? Однако оба обращения были направлены в Министерство информации. Меня даже пригласила на беседу первый заместитель министра информации Лилия Ананич (в настоящее время она уже министр). Однако вопрос положительно не решен.

Встречался я и с председателем Республиканского совета ветеранов, генерал-лейтенантом в отставке Анатолием Николаевичем Новиковым. Но пришел к нему отнюдь не за финансовой помощью, а за советом. Он внимательно выслушал рассказ о моих мытарствах, посмотрел рукопись и посоветовал обратиться к А.М.Радькову как председателю общественного объединения "Белая Русь". Я написал заявление на его имя с просьбой об аудиенции в любое удобное время. Даже ответа не получил.

К кому теперь идти? Я уверен — такая книга нужна! Она как минимум нужнее, чем пустые разглагольствования о воспитании патриотизма. Что мне теперь делать? Положить шапку у ног и с плакатом на груди встать на видном месте? Но это же будет просто позор: стоит человек и собирает милостыню на издание книг о героях-белорусах, потому что у государства на эти цели нет денег...

Имена многих наших героев, к слову скажу, никоим образом не увековечены (даже если говорить о высшем офицерском составе). Но когда-то ведь надо этим заняться, тем более что есть постановление Совета министров Республики Беларусь от 19.09.2008 г. за №1372 и закон от 16.11.2010 г. за №100-з, которые вменяют в обязанность местным поселковым, районным Советам заниматься увековечиванием памяти героев. Однако им проще прикрываться лозунгом "Помним всех поименно!" и не наполнять его содержанием.

Инициатива об увековечивании памяти героев уже исходит от обычных людей, потому что они понимают, что не помнить имен славных сынов нашей земли — это непростительно. Так, бывший директор Чирковичской средней школы Светлогорского района Мария Павловна Зыкун долго добивалась присвоения школе имени Петра Михайловича Стефановского. Ответственные чиновники даже не знали, кто это такой.

А это летчик-легенда, летчик-испытатель, равных которому нет в мире. Он освоил 317 (!) типов крылатых машин. 16 из них именно он поднял на крыло впервые. Провел 238 испытаний и совершил более 13.500 полетов. Эта цифра — НИКЕМ НЕ ПРЕВЗОЙДЕННЫЙ РЕКОРД! Стефановского Сталин не раз приглашал в Кремль, когда решался вопрос о выпуске в серийное производство тех или иных марок самолетов. В качестве командира 402-го истребительного авиационного полка он принимал участие в сражениях с фашистскими асами. Сбив бомбардировщик ДО-17Z, открыл свой фронтовой счет на той войне. Позже он был отозван с фронта для дальнейшей испытательной работы. Но его полк продолжал воевать и уничтожил в небе и на земле 810 немецких самолетов. Это был один из самых результативных полков в советских ВВС. Стефановский впервые поднял в небо реактивный самолет и выполнил на нем все фигуры высшего пилотажа. Именно Стефановский сформировал первый вертолетный полк и обучал летчиков.

Генерал-майор П.М.Стефановский умер 23 февраля 1976 года. Место на Новодевичьем кладбище для него нашлось лишь в стене колумбария... И только в 2006-м году, благодаря стараниям М.П.Зыкун, на стене школы появилась мемориальная доска, а сама школа стала носить имя позабытого Героя Советского Союза.

В преддверии 70-летия Победы надо увековечить имена героев, которые остаются неизвестными на своей родной земле. Мы обязаны их помнить, мы обязаны их знать, мы обязаны чтить их память.

В заключение я хочу обратиться к президенту Республики Беларусь. Александр Григорьевич, я прошел всех чиновников, от которых зависело решение вопроса по изданию книги о Героях Советского Союза — уроженцах Беларуси, но они ничего не сделали! Поэтому сейчас только от Вас зависит, будут ли белорусы знать своих героев и как будет идти процесс увековечения их памяти.

Владимир Егорович МОМЛИЕНКО.

Минск.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

«Цвярозы» дзень і «п'яны» год

У "дзень цвярозасці" ў Хойніках з вуліц райцэнтра ў міліцыю даставілі 10 п'яных, хоць у звычайныя дні затрымліваюць 1—2 чалавекі. Удвая больш было і выклікаў па трывожных сігналах.

А побыт наш, як кажуць, шэры —
Смерць і калецтва тут і там.
Чаму? Бо п'е народ без меры.
Прыняў рашэнне выканкам:
Правесці трэба "дзень цвярозы" —
Нібыта прыклад, як пачын,
Бо выпівакі — гэта слёзы
Дзяцей няшчасных і жанчын.
А што ж адметнае такое
Прыдумалі кіраўнікі?
Не будуць прадаваць напоі
Ні магазіны, ні ларкі.
Народ, вядома, знаў пра гэта
(І рыхтаваўся ён да "дня"),
Бо абвясцілі райгазета
І ідэолагаў гайня.
Усе, хто да "чарніла" ласы,
Каб не сасмяг у дзень той рот,
Зрабілі загадзя запасы —
На тыдзень нават напярод.
Ды што й казаць: не выпівакі,
Што "мочаць горла" ў месяц раз,
Сабе на выпадак усякі
Зрабілі хоць які запас.
Яно й не дзіўна: раптам госці
Наведаюцца ў гэты дзень.
Дык трэба ж ім наліць хоць штосьці:
Застолле без гарэлкі — дрэнь.
Настаў той дзень.
Малюнак дзіўны:
Ля крамаў — ні адной душы.
Ды зранку "на рагах" хадзілі
Усе апойкі-алкашы.
Што назапасілі на тыдзень —
За дзень кульнулі ў гарлякі.
(Да іх, бадай, не хутка прыйдзе
Шчаслівы вельмі дзень такі.)
А што было рабіць тым часам
Усім насельнікам, калі
Пітва накуплена з запасам,
А госці так і не прыйшлі?
Яшчэ ж і закусі багата,
Імпэт да зносін немалы...
Яны сабе зрабілі свята —
Паселі самі за сталы.
"Гудзелі" і дамы, і хаты!
Пілі жанкі і мужыкі!
Увесь вясковы люд "паддаты",
Ну а тым болей — гарадскі.
З усіх акон гучалі песні
І не змаўкалі да зары.
А як камусьці ў сценах цесна —
Ішлі на вулкі і ў двары.
А там, дзе нападпітку людзі,
Усё, як кажуць, на мяжы:
Хапае хто-ніхто за грудзі,
А хто-ніхто бярэ нажы...
Міліцыя сабрала потым
Багаты вельмі ураджай.
Хто на газоне, хто пад плотам —
Бяры і ў "варанок" піхай.
І што чыноўнікі займелі
З тых "антыалкагольных мер"?
Наступны дзень —
Як "дзень пахмелля"
Патрэбна аб'яўляць цяпер.

* * *

Улада, калі маеш розум,
Дык больш з пачынамі не лезь:
Навошта гэты дзень цвярозы,
Калі ў нас п'яны год увесь?..

АБЗАЦЕМ

Почему?

Почему мы не знаем зарплаты чиновников высшего ранга, своих депутатов? Почему мы не знаем, что они делают в Минске, как голосуют? Нам говорят, что там все законы принимаются единогласно. Разве мы для этого их содержим, чтобы они любое решение поддерживали?

С уважением —

В.СТЕПАНИЩЕВ.

Витебск.

ТАКОЕ ЖЫЦЦЁ

Госця

Сацыяльны работнік Валянціна Язерская выйшла з аўтобуса на шашы і па замеценай дарозе накіравалася да вёскі Шашкевічы. Ісці трэба было добрыя тры кіламетры. Спадзявацца на спадарожную машыну не выпадала, бо выміраючая вёска, дзе жывуць пяць старых бабулек і два дзяды, нікога не цікавіла. Валянціна ездзіла сюды з райцэнтра два разы ў тыдзень: вазіла лекі, прадукты, якіх не было ў аўталаўцы. Пакуль давалачэ па бездарожжы сумку, ужо хочацца адпачыць, а яшчэ трэба перарабіць шмат работы: прыбраць у хатах, згатаваць есці, паслухаць аповеды старых пра іхнія балячкі.

Да вечара ўжо неставала ні на што сіл, а яшчэ ж тры кіламетры дабірацца да шашы, там дубець у чаканні транспарту.

Валянціна не любіла ездзіць у гэтую вёску, але куды дзенешся: ёй заставалася чатыры месяцы да пенсіі, і трэба было неяк дарабіць. Не любіла з-за бабы Зіны Таранчук, бо вельмі ж з'едлівая і злосная яна кабета. Як ні рабі — ёй не патрапіш, замест падзякі — папрокі і нараканні. З яе хаты заўсёды і пачынала работу.

Падышоўшы да ганка, узяла шуфель, што быў прыхілены да сіняй шалёўкі, і пачала расчышчаць сцяжынку да вуліцы, змяла снег з прыступак. Толькі хацела пастукаць у шыбу, як дзверы адчыніліся і на парозе з'явілася гаспадыня.

— Што, не магла акуратней пачысціць?! — накінулася яна. — Не паспееш адысціся, як зноў замяце. Чакай цябе потым два дні. Гэтак і з хаты не вылезеш.

Валянціна прамаўчала. Яна заўсёды маўчала на папрокі і кпіны старой Таранчучкі, як называлі Зіну ў вёсцы, бо толькі адкажы, дык зараз жа пазвоніць начальству і будзе скардзіцца на грубасць і няўвагу.

Зайшоўшы на кухню, убачыла на вешалцы дарагое норкавае футра, а ля печкі стаялі прыгожыя боты з доўгімі халяўкамі. Побач ляжала куча ўсякага смецця, дробныя трэсачкі і пілавінне ад дроў, якія чамусьці не спалілі. На стале стаяў брудны посуд, некаторыя талеркі былі закарэлыя, відаць, іх ужывалі ўчора ці, можа, навата і пазаўчора, бо вараная бульба на адной ажно пасінела, на дне дзвюх шклянак віднелася чайная заварка.

— Мама, хто там прыйшоў? — пачуўся са спальні лянівы жаночы голас.

— Спі, дзіцятка, спі, гэта работніца нарэшце прывалаклася. — І ўжо да Валянціны:

— Ты не распранайся, а ідзі дроў прынясі ды вядро брыкету, бачыш жа, што ў хаце як у лядоўні. Потым вады прынясеш ды нагрэеш на газавай пліце, бо мая Ядзечка хоча памыцца.

Калі вярнулася з дрывотні, убачыла за сталом на кухні мажную кабету. Яна была маладая, але тоўстая, як цэбар. Квяцісты халат ледзь сыходзіўся на жываце. Яна барабаніла па стале доўгімі, як кіпцюры, накладнымі пазногцямі і з пагардай глядзела на Валянціну.

— Мама, а чаму да цябе работніца так позна прыходзіць? Я ўжо есці хачу, а яшчэ нічога не згатавана.

— А халера іх ведае, што ў іх там за парадкі такія! — абурылася Таранчучка. — І гэтак жа заўсёды. Людзі зараз абедаць будуць, а мы яшчэ не снедалі.

Валянціна запаліла ў печцы і, калі дровы разгарэліся, паставіла да полымя чыгунок з вадой, ведала, што без бульбяной кашы са смажаным салам абедзве Таранчучкі за стол не сядуць. Малодшая жыла ў Мінску, была жонкай нейкага начальніка, вёскай пагарджала, але ад бульбы з салам адмовіцца не магла.

Калі бульба была пачышчана і памыта, Валянціна заліла яе гарачай вадой, падсунула да агню і ўзялася мыць посуд. Потым вымыла падлогу.

— Слухай, работніца, і колькі ж табе плацяць? — пацікавілася малодшая, нанізваючы на тоўстыя пальцы залатыя пярсцёнкі.

— Пятую частку аднаго вашага пярсцёнка, — пачула ў адказ.

— І гэтага зашмат, Ядзечка! У мінулы раз дала ёй стос бялізны, каб пазашывала, то адмовілася, маўляў, і без таго клопатаў хапае. Разбэсціліся, дачушка, разгультаіліся, абы толькі грошы заграбаць.

Выкруціўшы анучу, Валянціна накіравалася з памыямі на двор.

— Ты ж брудную ваду не вылівай на падворку, на вуліцу нясі! — загадала старая. — А то заўсёды за хлеў выносіш.

— На вуліцу нельга, сорамна брудзіць... — Валянціна спынілася ў парозе.

— Рабі, што табе кажуць! За хлявом — мой участак, а вуліца агульная.

— Ну і нахабная ў цябе работніца! Яшчэ і спрачаецца, — вылупіла вочы Ядзя.

— Вось сама ўзяла б і вынесла! — цярпенне ў Валянціны было на зыходзе.

— Яна мая госця! — заступілася за дачку старая Таранчучка. — А табе за гэта грошы плацяць!

— Я нават уявіць сабе не магу такога, каб прыехала да мамы і не памыла падлогу, пакінула на стале брудныя талеркі, дроў ды брыкету ў хату не прынесла. Што, рукі паадвальваюцца?! Сорамна табе, Ядзя! Якая ты дачка пасля гэтага? Госця ў роднай хаце, — з вачэй Валянціны пакаціліся слёзы. — Нагі маёй тут больш не будзе!

Яна апранула куртку, узяла сумку і ледзь не подбегам кінулася з хаты. Ужо на вуліцы адчула: у плечы ёй калолі шылы-позіркі абедзвюх Таранчучак.

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

Дзятлаўскі раён.

P.S. Па этычных і юрыдычных прычынах прозвішчы ўзгаданых у артыкуле асоб зменены.

КУТОК СПАЖЫЎЦА

Кароткі шнур ці кароткі розум?

На дзень нараджэння мне падаравалі прасавальную дошку. Шмат гадоў, уладкоўваючыся з прасам ці то на кухонным стале, ці на пісьмовым, шкадавала, што ўсё не атрымліваецца набыць такое патрэбнае прыстасаванне. І вось нарэшце!

Нават залітаваная ў поліэтыленавую плёнку, мая новая памочніца выглядала вельмі прывабна: прыгожы чахол, тонкія эмаліраваныя ножкі... Раскрыўшы яе, упэўнілася, што вытворца паклапаціўся, каб выкарыстанне дошкі было зручным: сама яна лёгкая, устанаўліваецца на патрэбную вышыню адным рухам, стаіць упэўнена, не хістаецца, ёсць падстаўка для праса. Паверхня пругкая, але дастаткова цвёрдая. Паколькі не раз цікавілася гэтым таварам у крамах і на рынках, ведаю, што яго вырабляюць і туркі, і кітайцы. А над маёй прыгажуняй хто шчыраваў? О, прыемны сюрпрыз: дошчачка беларускай вытворчасці!

Ну як не скарыстацца такім цудам! Падрыхтавала ладны стосік бялізны, павярнулася да дошкі... І — зноў у думках пахваліла беларускіх вытворцаў: для зручнасці спажыўца да яе прымацавана разетка з шнуром. Цяпер не трэба шукаць, дзе ўладкавацца, каб падключыць прас, і не трэба цягнуць падаўжальнік праз паўкватэры. Стаў гэтага коніка куды хочаш, уключай дошку ў электрычную сетку, а прас — у дошку.

Раскруціла шнур дошкі і павярнулася да разеткі... Не дацягваецца. Паспрабавала перанесці да іншай сценкі — не падлезці. Склала дошку і панесла яе ў другі пакой. Нават калі шнур можна падключыць, дык да дошкі не падысці... Даўжыня шнура аказалася 107 сантыметраў.

У рэшце рэшт у трохпакаёвай "брэжнеўскай" кватэры знайшлося адно месца, дзе можна, уключыўшы дошку ў разетку, з аднаго боку падысці да яе, — у нашым маленькім передпакоі. Праўда, тады перасоўванне па кватэры іншых членаў сям'і вельмі ўскладняецца.

Узгадалася апавяданне Тэфі "Жыццё і каўнер". Жанчына набыла накрухмалены каўнерык, да якога спатрэбіліся новыя кофтачка, спадніца, шляпа, пальчаткі... І ў выніку ўсё яе жыццё змянілася беззваротна. Магчыма, беларускія вытворцы лічаць, што пасля набыцця прасавальнай дошкі кожны пакупнік павінен палепшыць свае жыллёвыя ўмовы: ці то памяняць мэблю альбо зрабіць перастаноўку, ці то набыць кватэру з асобным пакоем для гаспадарчых патрэб.

Аляксандра БАТУРЫНА.

Мінск.

НЕЗЛОБИВЫЕ ЗАМЕТКИ

Семен БУКЧИН

Почему украинская девочка не равна голландскому мальчику?

Все мы предпочитаем круглое или округленное. И вот пишут — про триста жертв при крушении малайзийского самолета. И я не против. Может быть, эти приплюсованные две души — это те люди, чье сердце не выдержало трагического известия. Но тогда это мало. Наверное, жертв — инфарктов, инсультов, смертей — больше.

К чему эта математика? А нам каждый день ее подбрасывают. Вот в эти же дни в Луганске за сутки погибли 20 жителей города. Мир полон понятного ужаса и естественного сочувствия в связи падением (расстрелом) пассажирского самолета. Но сколько таких “Боингов” в человеческом измерении погибло в городах и поселках Донбасса за три месяца войны? Десять или двадцать? Никто не знает. Хотя говорят о тысячах погибших жителей юго-восточной Украины.

Вы слышали о соболезновании родственникам погибших, выраженном правительствами разных стран, международными организациями? Я не слышал. И не кажется ли вам, читатель, что есть что-то ненормальное в том, как горячо обсуждается гибель пассажиров малайзийского самолета и как равнодушно-спокойно воспринимаются мировой общественностью сообщения о ежедневных смертях обычных людей на улицах украинских городов и деревень, о их гибели в своих квартирах, домах, на своих подворьях?

Скажут: тут самолет, а там война. **Тут** вроде как не должно такого быть. А **там** это вроде как закономерно. Значит, если пассажирский самолет сбивается ракетой — это ненормально, а когда мина влетает в вашу квартиру — тут нечему удивляться.

У меня нет желания ходить вокруг да около. И я назову причину такого “двойного стандарта”. Дело в том, что в самолетной трагедии погибли европейцы. Почти двести только голландцев. И вот этого Европа пережить не может. Что же касается ежедневной гибели людей — 10, 15, 20 человек — в тех же украинских городах и городках, деревнях и поселках, то это, конечно, плохо, но это вроде как текучка, хроника, нечто привычное и потому точно уступающее новостям с футбольного чемпионата и даже скандалам из жизни “звезд”. Да, эти люди из украинских городов и сел по географии тоже вроде европейцы. Но в глазах той же Европы это какие-то условные европейцы, можно даже сказать, недоевропейцы, эти старухи, женщины, дети, то ли украинцы, то ли русские из каких-то непонятных и доселе неведомых цивилизованной Европе мест. Конечно, Амстердам весь мир знает. Но что за дело миру до какого-то Славянска?

Но вот более чем наглядно выяснилась, в реальном ужасе восстала та глобальная мировая связь, о которой нам давно твердят. Гибнут люди в безвестном Славянске, и это оказывается непосредственно связанным с гибелью граждан процветающей Голландии. А они всё перезваниваются ежедневно — Путин, Обама, Меркель, Порошенко... Всё говорят правильные фразы. И никто не уступит ни во имя голландского мальчика, разорванного на высоте десять тысяч метров, ни во имя украинской девочки, настигнутой миной у себя во дворе.

Разумеется, к правителям особый счет. А мы, обычные граждане, разумеется, в сторонке. В самом деле, ну что мы можем? Но для начала, может быть, уймем потоки бешеной злобы по отношению к “украм”, “ватникам”, “колорадам” и “бандеровцам”, “москалям” и “хохлам”, которыми буквально залит интернет? Каким пещерным одичанием веяло от радостных кликов по поводу катастрофы в московском метро! И как радовалась одна претендующая на выражение “национальной позиции” белорусская газета, отметившая на своем сайте, что минчане не несут цветы к российскому посольству в связи с той же трагедией в метро. Впрочем, эта же газета в свое время бурно радовалась расстрелу людей в московском клубе на спектакле “Норд-Ост”. Этот расстрел она назвала полученной Россией “оплеухой”. Если подобную звероподобность демонстрируют люди, причисляющие себя к интеллигенции, то какой спрос с обывателя, для которого привычна черно-белая гамма?

Но мы ведь не можем без врагов, правда? На кого тогда всё валить? Не на себя же. Но пока украинская девочка не равна голландскому мальчику — мира не будет.

***

Мнение колумниста может не совпадать с позицией редакции.

КОРОТКО

Взяли в плен 23 «российских боевика»

Украинские военные взяли в плен 23 “российских боевика” самопровозглашенной Луганской народной республики, пытавшихся прорваться из осажденного Лисичанска (Луганская область). Об этом сообщает пресс-служба президента Украины.

Отмечается, что “среди пленных есть представители чеченской национальности, все члены НВФ имеют российское гражданство”.

Суд обязал выплатить вдове курильщика 23 млрд долларов

В США вдова курильщика Майкла Джонсона отсудила у табачной компании 23 миллиарда долларов. Решение в пользу истицы принял суд Флориды. Компания R.J. Reynolds Tobacco заявляет, что “сумма компенсации выходит за рамки разумного и справедливого” и намерена оспорить решение суда. Джонсон умер от рака легких. Он выкуривал до трех пачек сигарет в день.

Танцуй для меня

Юный Егор танцует пасодобль и румбу с упоением, может быть, даже с фанатичным ожесточением. Датчанка Мия, его партнерша по латиноамериканским танцам, хотя и близка русскому парню по возрасту, но гораздо мягче, деликатней и рассудительней. Нам показывают и репетиции с обычно невидимыми посторонним слезами, и триумфы на международном конкурсном паркете, восторги и аплодисменты зрителей.

Документальная лента “Танцуй для меня” запечатлела необычную танцевальную пару. “Танцуй для меня” — одна из 13 новых независимых документальных лент, вошедших в ежегодный цикл POV, уже 27-й по счету. Режиссер картины — датчанка Катрин Филп, бывший дизайнер, выпускница Национальной киношколы Дании.

Почему Индию захлестнула волна изнасилований

В Индии каждые 22 минуты совершается изнасилование. Зачастую такие преступления бывают групповыми, а иногда заканчиваются убийством. Неспособность урегулировать эту проблему стала одной из причин недавнего поражения Индийского национального конгресса, находившегося у власти 10 лет.

В основе лежит огромная проблема даже не государственного, а цивилизационного масштаба — гендерный дисбаланс.На полуострове Индостан с давних времен родившийся мальчик считался для родителей благом, а девочка — обузой. Мальчик помогал в поле, зарабатывал на жизнь и наследовал хозяйство, а девочку требовалось как можно удачнее выдать замуж, да еще и дать за ней подобающее приданое. До появления УЗИ эту проблему решали уже после рождения ребенка: мальчиков оставляли, а девочек, если было понятно, что семья ее не прокормит, уносили в джунгли или к ближайшей реке. Подобный обычай практиковался в свое время у всех народов мира, но если западная цивилизация накопила достаточно богатств, чтобы его изжить, то в Индии, где по-прежнему лишний рот в семье может означать голодную смерть для всех, он сохранился.

СТОП-КАДР

Строевой подготовкой по интернет-зависимости

Онлайн-игры переживают пик популярности среди подростков в Китае. Обеспокоенные родители все чаще обращаются в специальные учреждения, занимающиеся трудными случаями интернет-зависимости. В стране уже 250 учебных лагерей военного образца, работающих с этой проблемой. Образовательный центр Цидэ в Пекине — один из них.

Образовательная программа в Цидэ включает в себя консультации психолога, занятия строевой подготовкой, изучение традиционного китайского этикета, музыки, танцев, а также приготовление пищи.

ЦІКАВА

Еўрапейскія жыллёвыя стандарты

Палякі жывуць у малых, цесных кватэрах, не так, як у Еўрасаюзе, піша ***Dziennik Gazeta Prawna****. Датычыцца гэта амаль паловы грамадзян, у асноўным жыхароў гарадоў. У ЕС горш, чым у Польшчы, жыллёвыя ўмовы толькі ў Румыніі і Венгрыі.*

Стандарты Еўрасаюза такія: для бяздзетнай сям'і — мінімум два пакоі; калі з'явіцца дзіцё, кватэру трэба памяняць на трохпакаёвую, а ў сям'і з трыма дзецьмі павінна быць пяціпакаёвая кватэра.

Паводле дадзеных Еўрастата, найлепшыя жыллёвыя ўмовы ў Бельгіі, дзе на 1 жыхара прыпадае 2,3 пакоя, у Польшчы гэта 1 пакой, тым часам сярэдні паказчык у Еўрасаюзе — гэта 1,6 пакоя на 1 асобу. Каб дасягнуць такой “сярэдзіны”, у Польшчы трэба было б дабудаваць амаль 8,3 мільёна пакояў. Аднак польскае грамадства пакуль не настолькі багатае, каб хутка вырашыць гэтую праблему, адзначае Dziennik Gazeta Prawna.

Прэзідэнты 10 краін сустракаюцца ў Варшаве

Яны будуць абмяркоўваць узмацненне ўсходніх межаў NATO.

22 ліпеня ў Варшаву прыехалі прэзідэнты краін Вышэградскай групы (Польшча, Чэхія, Славакія і Венгрыя), краін Балтыі, а таксама Румыніі і Балгарыі. Яны хочуць выпрацаваць агульную пазіцыю для ўдзелу ў саміце NATO ў Ньюпорце.

“Мы вельмі хацелі б, каб нашы суседнія краіны мелі падобныя погляды на будучыню NATO. У рамках гэтых падобных поглядаў, канешне ж, знаходзіцца праблема ўмацавання Паўночнаатлантычнага саюза на яго ўсходнім флангу”, — заявіў прэзідэнт Польшчы **Браніслаў Камароўскі.**

Расія карае Малдову

Расія ўвядзе мыты на тавары з Малдовы. Такім чынам Масква адрэагавала на падпісаную ў чэрвені дамову аб асацыяцыі паміж Малдовай і Еўрасаюзам. Мыты павышаюцца на віно, мяса, збожжа, садавіну і гародніну. Расійскія ўлады раней пагражалі, што “рашуча адкажуць” тым краінам, якія выбіраюць еўрапейскую інтэграцыю. Прэс-сакратар **Уладзіміра Пуціна Андрэй Пяскоў,** аднак, заявіў, што Расія не помсціць, а ахоўвае свой рынак.

СЛЫШАЛИ?

Норвегия может первой в мире отказаться от наличных денег в пользу электронных

Наличные деньги могут быть выведены из обихода на территории Норвегии уже к 2020 году. С таким предложением выступила норвежская организация Finans Norge, объединяющая крупнейшие банки и страховые компании страны.

“Мы выступаем за то, чтобы Норвегия уже к 2020 году стала первой страной в мире, полностью отказавшейся от наличных денег. Их вывод из обращения в первую очередь позволит существенно снизить число грабежей, — заявил норвежским журналистам директор организации Идар Кройцер. — Во-вторых, отказ от наличных денег позволит властям эффективнее бороться с финансовыми преступлениями, ведь электронные платежи отследить намного проще, чем потоки наличных. Наконец, в-третьих, общество в целом существенно на этом сэкономит. Обработка операций с наличными обходится вдвое дороже, чем обработка электронных платежей”.

По данным организации, с каждым годом норвежцы все меньше и меньше пользуются бумажными купюрами и монетами, предпочитая им пластиковые карты. В настоящее время расчеты наличкой составляют не более 5% всех финансовых операций, осуществляемых на территории королевства (в зоне евро — 9%, в США — 7%, в России — около 25%, данные World Payments Report 2013). В структуре расходов домохозяйств этот показатель еще меньше — всего 4%.

Некоторые, правда, полагают, что полный отказ от наличных платежей вызовет широкую дискуссию в обществе и едва ли придется по душе жителям королевства.

Так считает, например, член парламента от либеральной партии “Венстре” Гури Мелби. “У человека должна быть возможность платить за товары и услуги, нигде не регистрируясь, — заявила она журналистам. — На сегодняшний день такую возможность предоставляют наличные деньги”.

Реже, чем в Норвегии, наличные деньги в Европе сейчас используются лишь в Швеции и Великобритании. Швеция в 2012 году также декларировала намерение в будущем отказаться от наличных.

МИРОВОЙ РЕЗОНАНС

Кто сбил малайзийский самолет?

Взгляд из США

Президент США **Барак Обама** на пресс-конференции в Вашингтоне заявил, что причиной гибели малайзийского лайнера стала ракета, запущенная с территории, контролируемой сепаратистами.

Обама назвал случившееся *“скандалом неслыханных масштабов”* и заверил, что лично проследит за тем, чтобы правда о катастрофе выплыла наружу.

Он напомнил, что сепаратисты на востоке Украины сбивали самолеты и раньше, и отметил, что поддержка им поступает из России в виде оружия, опытных инструкторов и даже систем ПВО.

“США готовы оказать любую необходимую помощь международному расследованию. У ФБР и Национальной комиссии по безопасности транспорта накопилось много опыта в расследованиях крушений самолетов. Их представители уже направились в Украину”, — сказал американский президент.

О возможной причастности России к гибели малайзийского лайнера в ходе экстренного заседания Совбеза ООН говорила и представитель США в ООН **Саманта Пауэр.** В начале своей речи Пауэр едва сдерживала слезы, говоря о детях, погибших при крушении авиалайнера. Она заверила, что будет сделано все возможное, чтобы ответственные за трагедию предстали перед судом. При этом она отметила, что если поддерживаемые Россией сепаратисты виновны в крушении малайзийского самолета, то они и те, кто за ними стоит, будут пытаться скрыть доказательства своей вины. Поэтому, сказала Пауэр, необходимо как можно скорее приступить к проведению международного расследования.

По ее словам, по данным США, рейс MH17 был сбит ракетой класса “земля—воздух”, и это не подлежит сомнению.

“Зенитно-ракетные комплексы технически сложны, и очень сомнительно, что сепаратисты смогли бы ими управлять без помощи специалистов. Мы не исключаем, что такая помощь могла предоставляться российским военным персоналом”, — сказала Пауэр. Представитель США напомнила, что страны Запада неоднократно требовали от России шагов в сторону деэскалации конфликта. Президент Путин многократно обещал это сделать и ни разу не сдержал слова. Своими действиями Россия нарушает фундаментальные принципы Хартии ООН, сказала в заключение Саманта Пауэр.

С резкими заявлениями в адрес России в связи с крушением малайзийского “Боинга” выступил госсекретарь США **Джон Керри.** Он принял участие в пяти крупнейших американских воскресных телевизионных ток-шоу и выразил возмущение тем, что, по его словам, российские власти продолжают оказывать поддержку и покровительство сепаратистам на востоке Украины.

Керри заявил, что вся имеющаяся у американских властей информация указывает на то, что авиалайнер сбили пророссийские сепаратисты с помощью полученного из России оружия.

“У нас есть многочисленные данные, указывающие на сепаратистов. Очевидно, что эта (зенитная) система была передана сепаратистам из России. Мы точно знаем, что у украинской армии такой системы в тот момент нигде поблизости не было”, — сказал Керри в эфире телеканала Си-Эн-Эн. Керри сообщил, что США заметили возрастающий объем тяжелого вооружения и боеприпасов, поставляемых сепаратистам через российскую границу.

Аналитики американских спецслужб сравнили опубликованную СБУ аудиозапись с более ранними записями разговоров известных сепаратистов. Они уверены в подлинности записи переговоров.

«Ответственность лежит на Украине»

Между тем представитель России в ООН **Виталий Чуркин** в своем выступлении назвал заявления Пауэр необоснованными домыслами. По его словам, ответственность за случившееся целиком и полностью лежит на украинских властях.

“У каждого нормального человека прежде всего возникает вопрос: почему украинские власти направили самолет в воздушное пространство над территорией, где идут боевые действия?” — сказал Чуркин. *“Карательная операция (в Украине) приобретает все более разрушительные масштабы для гражданского населения”,* — добавил российский полпред. Он также призвал собравшихся избегать громких и необдуманных заявлений, способных оказать давление на следственную комиссию.

В свою очередь представитель Украины **Юрий Сергеев** сказал, что Украина требует от России немедленно прекратить провокации на границе и оказание помощи сепаратистам, согласиться на мирный план украинского президента **Петра Порошенко** и отвести свои войска от границы.

«Прекратить поддержку сепаратистов»

Представитель Великобритании в ООН **Марк Лайл** подчеркнул, что это не первый подобный случай в зоне конфликта. По его словам, вооруженные сепаратисты раньше уже хвастались тем, что им удалось сбить украинские самолеты.

“Мы должны понять, почему это произошло. Россия утверждает, что на востоке Украины произошло спонтанное восстание. Мы знаем, что это не так. Мы знаем, что три лидера так называемой Донецкой народной республики — граждане России. Мы знаем, что Россия поставляет сепаратистам оружие, в том числе танки, артиллерию и ракеты. Россия должна тщательно подумать о ситуации, которую она создала. Мы хотим услышать от России четкое осуждение действий вооруженных группировок (на востоке Украины)”, — сказал Марк Лайл.

Он также добавил, что Совет Безопасности должен потребовать от вооруженных сепаратистов немедленно разоружиться и преследовать свои цели исключительно политическим путем. Следует также прекратить поставки оружия и оказание другой поддержки сепаратистам, добавил Лайл.

Как сообщает Даунинг-стрит, в состоявшемся в воскресенье вечером “откровенном телефонном разговоре” **Кэмерон** заявил **Путину,** что вся информация указывает на то, что “Боинг” сбили пророссийские сепаратисты и что, если российские власти не признают это, они должны представить убедительные доказательства своей версии.

Президент Франции общался по телефону на тему авиакатастрофы под Донецком с премьер-министром Австралии **Тони Эбботом** и премьер-министром Италии **Маттео Ренци**. Ранее **Олланд** также обсудил ситуацию с канцлером Германии **Ангелой Меркель** и премьер-министром Великобритании **Дэвидом Кэмероном.**

Олланд в беседах с лидерами других стран разделил обеспокоенность относительно проведения надежного, свободного и детального расследования авиакатастрофы. *“Он сказал об этом господину Путину и призвал его использовать все свое влияние, дабы незамедлительно добиться от украинских сепаратистов, чтобы они перестали препятствовать следствию и работе спасателей, а также передали “черные ящики” компетентным органам власти”,* — сказано в коммюнике Елисейского дворца.

Президент Франции также обратил внимание на необходимость продвижения в решении вопросов, связанных с прекращением огня в Украине, освобождением заложников и пограничным контролем.

Что говорит Путин?

Президент России **Владимир Путин** выступил с обращением в ночь на понедельник, 21 июля, *“в связи с ужасными трагическими событиями, которые произошли в небе над Донецком”,* как говорится на сайте Кремля.

Необходимость прокомментировать трагедию, которая произошла на территории Украины, в которой не погиб ни один россиянин и в которой Москва винит Киев, хотя Запад считает ответственной Москву, лидер РФ объяснил так: *“Хотел бы еще раз сказать о том, как мы в России относимся к событиям, которые происходят сегодня в Украине”. “Мы неоднократно призывали все противоборствующие стороны немедленно прекратить кровопролитие и сесть за стол переговоров. С уверенностью можно сказать, что если бы 28 июня боевые действия на востоке Украины не были возобновлены, то и этой трагедии наверняка бы не произошло”.*

“Вместе с тем никто не должен и не имеет права использовать эту трагедию для достижения узкокорыстных политических целей. Такие события должны не разъединять, а объединять людей. Нужно, чтобы все люди, которые отвечают за ситуацию в регионе, повысили свою ответственность и перед собственным народом и перед народами тех стран, представители которых стали жертвами этой катастрофы”, — отметил Путин.

Путин не воспользовался последним шансом, считают критики

После крушения Boeing Путин находится под мощным международным давлением по поводу необходимости убедить пророссийских сепаратистов, подозреваемых Западом в атаке лайнера, прекратить боевые действия, отмечает агентство Reuters. Однако он больше сосредоточен на том, чтобы произвести впечатление беспокойства о ситуации, чем в том, чтобы использовать этот поворотный момент и в качестве миротворца способствовать урегулированию напряженности в отношениях с Западом, наиболее острой со времен холодной войны.

По мнению директора московского центра Карнеги **Дмитрия Тренина,** единственным разумным шагом после случившегося было бы немедленное прекращение боевых действий в Украине и начало политического процесса примирения. *“Трагическая и внезапная потеря стольких невинных людей должна поставить финальную точку в вооруженном конфликте”,* — считает он. Как отмечает Reuters, нет никаких доказательств, что Путин стремится к этому, скорее складывается впечатление, что он продолжает заставлять мир гадать о своем следующем ходе в украинском противостоянии.

Путин, который отрицает обвинения в поставках оружия сепаратистам на востоке Украины, сдержанно призвал к прекращению огня и озвучил требование независимого расследования авиакатастрофы в телефонных разговорах с западными лидерами. Однако, отмечает Reuters, нет никаких признаков изменения в поведении повстанцев, и российский президент открыто не обращается к ним и не говорит об ужесточении контроля на границе России, где, по данным Вашингтона, происходит передача вооружений.

В то время как Запад предупреждает, что у Москвы и Путина есть последний шанс, чтобы положить конец кризису в Украине в преддверии новых жестких санкций, некоторые российские эксперты предупреждают, что непоколебимость США и их союзников в вопросе ограничительных мер по отношению к России может иметь негативные последствия для самих западных держав. Загонять в угол такого человека, как Путин, крайне опасно, предупреждают они.

Подготовил к печати Сергей ИВАНОВ.

Студенты университета в Янчжоу (Китай) зажгли свечи в память о жертвах авиакатастрофы на востоке Украины.

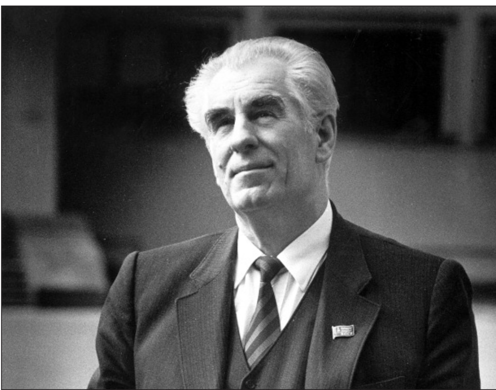
ПУБЛІКАЦЫІ

Ніл ГІЛЕВІЧ

У віры быцця

(Запісы розных гадоў з падрыхтаванай да друку новай кнігі эсэістыкі)

Галавач і затым... Панчанка. А паміж імі?..

За два першыя дзесяцігоддзі пасля Кастрычніка ў Краіне Саветаў склаўся, аформіўся і ўмацаваўся, убурэў клас партыйна-савецкіх чыноўнікаў, клас бюракратаў — людзей, як правіла, малапісьменных і прымітыўных, якія не ўпусцілі магчымасці скарыстаць сабе на выгаду сілу і слабізну новай, рэвалюцыйнай улады. Кажучы простай народнай мовай — узнік клас дармаедаў, клас гаваруноў, балбатуноў і балантэсаў, але — падкрэслім — дармаедаў-балантэсаў надта-надта ідэйных.

Яшчэ ў 1930 годзе выдатны беларускі пісьменнік Платон Галавач у аповесці "Спалох на загонах" пісаў: *"Яны гатовы скрозь вывесіць шыльды з лозунгамі аб рэвалюцыі і заваяваным ёю, назваць вуліцы гарадоў імёнамі вялікіх рэвалюцыянераў нашай эпохі, абвясціць сацыялізм пабудаваным і заклікаць чалавецтва да вечнага міру. Яны гатовы ўвагнаць сацыялізм у форму бронзавых і гіпсавых статуэтак і помнікаў, каб затым паралізаваць яго дзейсную сілу".*

"Яны" — гэта і ёсць клас партыйна-савецкіх бюракратаў, страшэнна "ідэйных" дармаедаў, якія ўжо тады (1930 год!) прыстасаваліся да ўмоў новага грамадскага ладу і зажылі прыпяваючы, у нутры сваім плюючы і на рэвалюцыю, і на сацыялізм, і на ўсе клопаты простых людзей, гэтак званага працоўнага народа.

За гэтае сваё бачанне язваў новага, савецкага ладу, за гэты свой удар па класу бюракратаў-дармаедаў сумленны пісьменнік-грамадзянін паплаціўся жыццём: у 1937 годзе Платона Галавача расстралялі. А было яму ўсяго 34 гады.

Праз чвэрць стагоддзя пасля характарыстыкі класа дармажэрцаў, дадзенай Галавачом, абагулены вобраз-тып гэтых расшышэлых аглаедаў стварыў Пімен Панчанка ў вершы "Прыстасаванцы" ("ЛіМ" за 27.10.1956). Незвычайнай мастацкай сілы вобраз! Вось у каго вучыцца і мужнасці, і яркасці пісьма!

Станкоў не знаюць, араць не ўмеюць,
Да воза з гноем не йдуць і блізка.
Разумнае, вечнае, добрае сеюць
Між мас працоўных амаль з калыскі.

Цытата з вока, цытата з вуха,
І зуб у роце блішчыць цытатай.
Глядзіш з сумненнем на сына-зуха —
Кім ён змайстрован? Наўрад ці татам.

Застылі твары кароўім лоем,
Нос падпірае тупая веліч.
Глядзяць з пагардай на ўсё малое,
Балбочуць нешта ды ружавеюць.

Вялікай працай заняты людзі,
Пяюць у шчасці, ў бядзе бядуюць.
Прыстасаванцы ж б'юць гулка ў грудзі,
Крычаць — "гадуем...", крычаць — "будуем...".

Людзі, дарагія, ці чытаеце вы паэзію Панчанкі? Заклінаю вас: чытайце! Чытайце і давайце чытаць іншым! Бо іначай...

Мы гэта зробім, калі не хочам
Да прыстасаванцаў прыстасавацца.

Так, іначай нас чакае гэткая ж доля. І праз 25 гадоў, і праз 50. Прыстасаванцы будуць і будуць перамагаць. І пладзіцца, і пладзіцца...

Такога верша ў беларускай савецкай паэзіі яшчэ не было. Божа праміль! Хаця ж не дапусці, каб клас дармажэрцаў паэту адпомсціў.

1958

«Па праву роўных...»

Знакаміты расійскі пісьменнік Валянцін Распуцін апублікаваў у "Правде" (24.06.1988) вялікі артыкул "Знать себя патриотом". Цэнтральнае месца ў гэтай сваёй размове з чытачамі ён адводзіць тэме патрыятызму. Адзін з раздзелаў называецца "О национальном самосознании", яшчэ адзін — "По праву равных друг перед другом". Гэты другі — аб роўных правах народаў, якія жывуць на тэрыторыі СССР.

"Шматнацыянальнасць зямлі — гэта вясёлкавасць, музыкальнасць, пачуццёвасць і паўната свету. Што ж — ад усяго гэтага адмовіцца? Ужыць сваю дзейнасць на знікненне нацый, моваў, на збядненне традыцый і звычаяў, на адрыванне ўсяго самабытнага, гістарычнага, спаліць і пусціць па ветру ідэалы неразумных бацькоў? А ў імя чаго?"

Брава, Валянцін Рыгоравіч! Вельмі мудра пастаўлена пытанне: "А ў імя чаго?" Сапраўды, у імя чаго трэба ліквідоўваць "шматнацыянальнасць зямлі" — ліквідоўваць мовы, нацыянальныя адметнасці культуры, нацыянальныя традыцыі і звычаі? У імя чаго? Дзеля якой такой высакароднай мэты?

Гэтак жа зацікаўлена разважае Распуцін і далей: "Хай не выхваляцца, але ганарыцца кожнаму чалавеку прыналежнасцю да свайго народу зусім не зашкодзіць. Армяніну — што ён армянін, эстонцу — што эстонец, яўрэю — што яўрэй, а бурату — што бурат". Праўда, "зусім не зашкодзіць" — сказана недакладна. Усяго толькі не зашкодзіць? Гэтага мала, зусім мала! Ну і яшчэ адна... не заўвага, а канстатацыя. Не зашкодзіць армяніну, эстонцу, яўрэю, бурату, а беларусу... зашкодзіць. Як нашы рускія браты выдатна гавораць у абарону нацыянальнага гонару іншых народаў СССР! Але ніколі — у абарону беларусаў.

1988

Часопіс «Маладняк», кніжка першая за 1931 год

К гэтаму часу "Маладняк" стаў органам БелАПП — Беларускай асацыяцыі пралетарскіх пісьменнікаў. Паперадзе ўсяго ішло пралетарскае. І літаратура. Не нацыянальная, і не агульначалавечая, а — пралетарская. І ўсе пісьменнікі — незалежна ад паходжання — пралетарскія. А каторыя не пралетарскія... о, гора ім! Буржуазныя! У лепшым выпадку — дробнабуржуазныя. І таму — "ворагі працоўнага народа".

"Гвозд" нумара — артыкул самага страшнага пагромшчыка беларускага нацыяналізму Л.Бэндэ "Пра нядаўняе мінулае беларускай контррэвалюцыі". Звернем увагу: пра мінулае контррэвалюцыі... Якой? Сённяшняй! Той, што працягваецца, што дзейнічае! А вось — яе нядаўняе мінулае. Чытаем: "Каб зразумець сучасную контррэвалюцыйную чыннасць Лёсікаў, Цьвікевічаў, Некрашэвічаў, Ластоўскіх, трэба звярнуцца да іх нядаўняга мінулага..." А яно вось такое: "Беларускія нацыянальныя дэмакраты, "адраджэнцы", затушоўвалі нацыянальным сцягам сапраўдную класавую сутнасць... Разам з дробнабуржуазнымі падпяваламі тыпу Бядулі, Купалы ды інш.". "Лёсікі, Цьвікевічы ды іншая нацыянал-дэмакратычная дрэнь са скуры лезе, каб..." Той жа Янка Купала "в боевой трясучке", як гаварыў Д.Бедны, надрываў свой голас: "І мы ў шапку спаць не будзем".

"Такую фашыстоўскую дыктатуру... марылі стварыць Лёсікі, Некрашэвічы, Ластоўскія ды іншая сволач пасля звяржэння савецкай улады".

Вось так — такой лексікай, з такой "пашанай і любоўю" — пра вялікіх сыноў Бацькаўшчыны, пра самаахвярных змагароў за вольную шчаслівую Беларусь... Ці патрэбны каментар? Ці разумеюць сённяшнія дзеці Беларусі, што такое была тая бальшавіцкая (бэндаўская) улада? Ці разумеюць і ці ведаюць, што рабіць, каб тое не паўтарылася?..

1988

Бессаромная хлусня

Расійскі літаратурны крытык Ул.Бандарэнка апублікаваў у газеце "Славянский набат" (1998, №20) свае "Заметки со съезда писателей Беларуси", у якіх выліў на мяне ёмкую пасудзіну чорнай бессаромнай хлусні. Чытаю: гэты "камісар пры Саюзе пісьменнікаў СССР" (!), гэты "дыназаўр сацрэалізму" (!) з трыбуны з'езда пісьменнікаў выступіў "з палымянай прамовай аб тым, як беларусаў прыгняталі і прыгнятаюць рускія пісьменнікі, якая шкодная руская літаратура, якое варожае беларусам славянскае адзінства". Вось такую подлую гнюсь прыпісаў мне маскоўскі госць нашага з'езда. Усё гэта — беспардонная выдумка. Нічога і блізка падобнага ў маёй прамове няма. Любы, хто хоча, можа лёгка пераканацца ў гэтым: без ніякіх паправак у тэксце яна апублікавана ў газеце "Наша слова" за 27 мая 1998 года. Чытайце, добрыя людзі, там і намёку няма на абвінавачванне рускай літаратуры! Там — адзін крык болю за лёс беларускай мовы, за лёс Беларусі. Адзін крык болю!

Божа прасветлы! Хто дасць водпаведзь нягодніку? Ну ніякай меры ў сваёй подласці не знаюць ворагі беларушчыны.

1998

«Ідзіце з Божай дапамогай Вы беларускаю дарогай!"

(З гісторыі нашай літаратуры)

У 1930-х гадах у Заходняй Беларусі актыўна друкаваўся паэт У.Казлоўшчык (Уладзіслаў Казлоўскі). Быў не толькі паэтам: у 1930 годзе выдаў фальклорны зборнік "Беларускія народныя песні з Сакольшчыны" (у 1944 годзе Сакольшчыну Сталін аддаў Польшчы — купляў суседзяў на бок сацыялізму; аддаў разам з усёй Беласточчынай; як і ў 1939 годзе аддаў жамойцам-летувісам Вільню і Віленскі край). Між іншым, у маёй манаграфіі "З клопатам пра песні народа" (1970 г.) гэтае выданне Ул.Казлоўшчыка не ўспамінаецца — не ведаў, што ёсць такое, аб чым вельмі шкадую.

У 1932 годзе Ул.Казлоўшчык выдаў вершаваны раман "Путы кахання". Ці гэта сапраўды вершаваны раман, ці — амбіцыя маладога аўтара — нічога не магу сказаць: пабачыць і патрымаць у руках не давялося. Значыцца ў бібліяграфіі Ул.Казлоўшчыка і кніга "Плач па дзетках сваіх рэнегатах", год выдання не пададзены. У 1935 годзе ён выдаў зборнік вершаў "Шляхам змагання". І, нарэшце, у 1940 годзе ў Вільні Ул.Казлоўшчык выдаў асобнай кніжачкай вершаванае апавяданне "Казюк на кірмашы". Гэты твор я ўважліва прачытаў. Галоўны эпізод у ім — размова Казюка, які прыехаў у горад на кірмаш, з даўнім сваім знаёмым Вінцуком, ужо даўно гараджанінам. Вельмі цікавы, вызначальны момант у ідэйным змесце апавядання.

Не так даўно ты, брат Маркотны,
Да роднай мовы быў ахвотны:
Па-беларуску ў "Крыніцы"
Свае пісаў ты небыліцы.
Пашто ж тады ўсім вам крыўляцца,
Перад панамі выраблящца?
Ідзеце з Божай дапамогай
Вы беларускаю дарогай!

І што ж адказвае на гэты папрок Вінцук?

Ўсё гэта сам я разумею,
Але вярнуцца не пасмею
На гэту родную дарогу:
Паны даюць мне дапамогу...

Вось і ўвесь адказ: за здраду роднай мове паны даюць дапамогу. Тады, у канцы 1930-х, паны польскія, а цяпер, сёння — якія?..

2000

(Працяг у наступных нумарах.)

РЭГІЁН

Пахаванне... вёсак

У Гомельскай вобласці ў бліжэйшы час плануецца пачаць актыўны знос дамоў і будынкаў у 16 населеных пунктах, дзе не засталося ніводнага жыхара.

Пра гэта паведаміла першы намеснік начальніка землеўпарадкавальнай службы аблвыканкама **Людміла Куленіч.**

Доля сельскага насельніцтва ў рэгіёне пастаянна памяншаецца. З прычыны гэтага ў вёсках і пасёлках павялічваецца колькасць безгаспадарных, аварыйных і старых дамоў і будынкаў, у якіх ніхто не пражывае. У цяперашні час іх налічваецца каля 12 тысяч. *"Таму кіраўніцтва вобласці паставіла перад нашым ведамствам задачу максімальна актывізаваць работу па навядзенні парадку ў сельскіх населеных пунктах. У гэтым годзе плануем знесці 5,5 тысячы такіх дамоў. Гэта амаль на 70 працэнтаў больш, чым, напрыклад, у 2011 годзе",* — адзначыла спадарыня Куленіч.

Паводле яе слоў, зруйнаваныя вёскі будуць перададзены ў карыстанне мясцовым гаспадаркам для ўвядзення ў сельскагаспадарчы абарот або лясгасам пад пасадку лесу.

И ТАК БЫВАЕТ

Счастливчик?

Витебчанин выпал с шестого этажа и остался жив.

В воскресенье, 20 июля, около девяти часов вечера спасателям позвонила дежурная медсестра станции скорой неотложной медицинской помощи. Медсестра сообщила, что необходимо снять человека с козырька магазина в Витебске на улице Смоленской.

Оказалось, что на крышу магазина, расположенную на уровне второго этажа, упал 45-летний мужчина. Он выпал из окна своей квартиры, расположенной на 6-м этаже, сообщает МЧС.

Спасатели сняли мужчину с крыши с помощью медицинских носилок, спасательных веревок и трехколенной лестницы. Пострадавшего передали медикам с переломами и черепно-мозговой травмой. Мужчина был доставлен в больницу.

ЗДАРЭННЕ

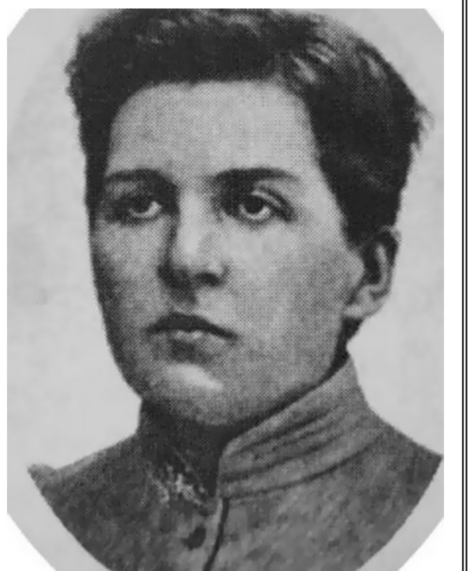
Таксіст-наркаман затрыманы ў Віцебску

Пра гэта паведаміў начальнік аддзялення інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Віцебскага аблвыканкама **Андрэй Семяніхін.**

Інфармацыя пра тое, што віцябчанін, які займаецца пасажырскімі перавозкамі па тэрыторыі Беларусі і Расіі, датычны да незаконнага абароту наркатычных сродкаў (марыхуаны), паступіла супрацоўнікам упраўлення па наркакантролі і супрацьдзеянні гандлю людзьмі крымінальнай міліцыі УУС Віцебскага аблвыканкама. Праводзячы праверку, аператыўнікі на ўездзе ў Віцебск затрымалі "Мерседэс Спрынтар". Падчас медыцынскага агляду было ўстаноўлена, што кіроўца сам знаходзіцца ў стане наркатычнага ап'янення. А людзі ж сядалі ў машыну, даваючы яму свае жыцці...

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Панна Мария

В 1994 году Варшавское товарищество любителей Вильни и Полесья установило в селе Грушево, бывшей усадьбе писательницы Марии Родевич, в честь 130-летия со дня ее рождения памятный знак, на котором на польском и белорусском языках написаны слова благодарности за ее труд.

Кто же такая Мария Родевич, почему в энциклопедии вошло название глухого полесского села, что на Кобринщине?

Родилась писательница 30 января 1864 года в бывшем Волковысском повете в шляхетской семье. И суждено ей было родиться тогда, когда родителей за участие в восстании 1863 года приговорили к сибирской каторге. Правда, царские власти дали ее матери отсрочку на время, пока родится ребенок. Через месяц после родов Амелия Родевич отправилась вслед за мужем. Имение конфисковали. А детей, в том числе месячную Марию, забрала дальняя родственница. Так девочка оказалась в доме деда по материнской линии под деревней Яново (Ивановский район).

Через семь лет по амнистии из ссылки вернулись родители Марии. Жили они в Варшаве очень бедно. Отец безработный, мать работала на папиросной фабрике. В семье было шесть человек.

На судьбу будущей писательницы большое влияние оказали годы учебы при монастыре в Подолье. Да и в семье ее воспитывали в любви к Богу, умении делать добро вне зависимости от происхождения и социального положения людей.

В 1875 году умер бездетный брат отца, и отец Марии получил наследство. Это и было имение Грушево Кобринского уезда.

Когда-то оно принадлежало кобринскому старосте, а после III раздела Речи Посполитой российская императрица Екатерина II подарила его Суворову. У потомков Суворова это имение и купил прадед Марии Родевич.

15-летней приехала сюда Мария и почти всю жизнь безвыездно здесь прожила. Через шесть лет умер отец, затем мать. В течение 27 лет Мария выплачивала семейные долги. Но это уже другая история.

Первым духовным учителем Марии была родственница Каролина Скирмунт. Длинными вечерами она рассказывала историю края, историю ВКЛ и Короны, говорила о наших героях. В их числе был и Ромуальд Траугут. Хотя было и опасно, но в небольшой комнате, куда без позволения никто не входил, рядом с иконой Божьей Матери стоял и портрет Р.Траугута. Ведь он погиб за свободу и честь своей Родины.

Вечерами Мария любила сидеть под дубом и слушать пение птиц. Паненка ходила и в крестьянские хаты, крестила крестьянских детей. Но больше всего она любила одиночество. Даже построила в 1911 году в лесной глуши домик и летом с подругой жила там. Поэтому природа, фольклор, народные верования широко вошли во многие произведения писательницы.

Уже в 18 лет она попробовала себя в литературе. Известность ей принесла повесть "Девайтис". "Девайтис" — это грушевский дуб, опоэтизированный в одноименной повести. "Девос" — на латыни "бог", "девайтис" — божественный. За эту повесть Мария и получила 500 рублей премии от "Курьера Варшавского". На то время это были очень большие деньги. Она съездила в Италию, южную Францию, оплатила лечение сестры, пополнила свою библиотеку и частично уплатила долги за имение. Все это вдохновило девушку. Появляются повести "Серая пыль" — 1889 г., "Обида" — 1891 г., "Пожары и пепелища" — 1893 г., рассказ "В глуши" — о жизни полешуков. Затем был роман "Верас". А в 1910 году в Варшаве поставили спектакль по повести "Девайтис". В 1934 году М.Родевич получила литературную премию Э.Ожешко за роман "Гнездо Белозора".

С началом Первой мировой грушевская писательница организовала в Варшаве госпиталь для раненых солдат, собирала пожертвования. В свое имение она направила 30 бездомных детей.

В августе 1915 года в ее имении размещался штаб российской дивизии, а после отступления русских — штаб немецкой дивизии.

В это время Мария поехала в Варшаву, чтобы организовать питание польских военнослужащих. Тогда это было возможно. В поместье она организовала польскую школу. Работала в комитете по спасению защитников Львова.

Война продолжалась. Наступала Красная Армия... Горели Пружаны... Но вскоре войска красных от Варшавы стала теснить армия Пилсудского...

В это время Родевич отдала безземельным военным осадникам свои 120 гектаров земли. Ремонтировала костел в деревне Городец, взялась за строительство костела в Антополе.

В 1919 году территория Кобринщины была присоединена к Польше. Новая власть заметила Родевич. В 1924 году ее наградили офицерским крестом. Папа Римский вручил ей Золотой крест за заслуги в деле укрепления католицизма.

Мария не переставала заниматься благотворительностью. Лес, который так берегла и любила, отдала погорельцам. Финансировала строительство второго этажа Кобринской гимназии.

В 1933 году Польша отмечала 50-летие ее литературной деятельности. Мария Родевич не поехала в Варшаву, хотя ее приглашали, отметила этот юбилей по-своему. За собственные сбережения она оплатила колокол для Городецкого костела. И благодарные прихожане дали ему имя "Мария". Стала инициатором и создателем памятника Р.Траугуту (руководителю восстания против царизма на оккупированных землях Короны) в центре местечка Городец. (Это был постамент, увенчанный огромным дубовым крестом.) В своем доме создала бесплатную аптеку, сама осматривала и лечила местных крестьян.

Живя в согласии с Богом, делая только добро, Мария Родевич прожила в Грушево почти 57 лет. Она не вышла замуж, у нее не было детей.

Писала Родевич по-польски, но прекрасно знала белорусский язык, общалась на нем с крестьянами. Написала учебники для 1-го и 2-го классов польской школы, печатала их и раздавала детям бесплатно.

Мария Родевич оставила потомкам большое литературное наследство. Ее произведения изданы не только на польском, но и на английском, немецком, испанском, литовском, венгерском, сербском языках. А вот переводов на русский или белорусский, кажется, не было.

Прошло уже много-много лет, как нет в живых этой талантливой женщины. Что же теперь там, в Грушево, в ее имении? И что случилось тогда, в 1939-м, когда она оставила Грушево, уехав в никуда?

Вспоминает местный житель, помнящий разговоры своих родителей о том времени:

"Был у Родевич в то время некто Алексей Попроцкий — то ли поверенный, то ли подручный. Узнав, что 1 сентября 1939 года Германия напала на Польшу, все свои сбережения Мария решила отдать на нужды Польской армии, отправив своего поверенного с наличностью в Кобрин. Но он ее поручения не выполнил. Деньги присвоил. У них произошла размолвка и возникла вражда...

А тут уже и Красная Армия в Кобрине. И вот в это безвластие обнаглевший холоп силой, прикрываясь требованиями властей, посадил Марию и ее экономку Ядвигу на телегу и без денег, документов, еды отвез в Кобрин, где их никто не ждал. Затем они попали в Брест, где их приютил местный ксендз Букраба. Снабдив их подложными документами, деньгами и едой, ксендз отправил женщин в Варшаву. Точных сведений об этом периоде жизни Родевич нет. Якобы она со служанкой попала в немецкий лагерь..."

Так в конце ноября 1944 года в нищете, холоде и голоде и умерла эта удивительная женщина, сама никому никогда не отказавшая в куске хлеба. И только через четыре года ее прах перезахоронили на Аллее Заслуженных в Варшаве...

А что же происходило в Грушево тогда, в 1939 году?

Не успела Мария прибыть в Кобрин, как имение начали грабить свои, местные — те, кто был рядом. Уже и пять красноармейцев прибыли в Грушево. Начали жечь книги, а их у Марии было около пяти тысяч. Жгли во дворе дня три. Двухэтажный особняк разобрали: забрали кафель с изразцовых печей и камина, картины, мебель, двери, утварь...

Второй этаж дома "смыло" время. Теперь в этом одноэтажном здании — местный магазин и медпункт, в другом — почта.

Жив только дуб "Девайтис". Ему лет 500.

Любимый костел в Городце в 1950-х национализировал местный колхоз. Сначала тут был склад минеральных удобрений, затем зерновой склад, а в 1970-х помещение костела соединили со школой-интернатом. Теперь в бывшем костеле Найсвятейшей Девы Марии, построенном в 1633 году на деньги польского короля Владислава, детский садик. А еще в одном покое бывшего костела — школьный музей. Интересно, есть ли в нем какие-либо упоминания о замечательной землячке Марии Родевич?..

Нет и памятника Ромуальду Траугуту, о котором так хлопотала Мария. В 1939 году местный войт продал кому-то деревянный крест, а постамент позднее разрушили. Затем на этом месте поставили памятник погибшим в Великой Отечественной войне.

Интересна и история колокола "Мария". В 1950-х его сбросили с костела, заволокли куда-то в подвал, где он и провалялся до 1970-х, когда его по устному распоряжению забрал бывший завхоз Кобринского роно. Дальнейшая судьба колокола неизвестна.

Ничто сегодня не напоминает о той красивой, ухоженной усадьбе. Нет аллей с уникальными породами деревьев, нет горбатых мостиков через рвы с водой, зарос пруд. Вот так "отблагодарило" Марию местное население за то ДОБРО, которое она делала для всех.

Сегодня мне известны три вещи, принадлежащие когда-то Марии Родевич: книга с ее собственноручной надписью, серебряные вилка и кувшин. Но все эти вещи находятся в частных домах. Белорусское государство, к сожалению, стерло память об этой удивительной женщине.

Нина МАРЧУК.

ЧУЛІ?

На волю!

Паводле апошніх дадзеных, ужо больш за 430 чалавек выйшлі з месцаў пазбаўлення волі па амністыі ў гонар 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Пра гэта паведамляе ўпраўленне інфармацыі і грамадскіх сувязяў МУС. *"Начальнікамі папраўчых устаноў закрытага тыпу вынесены пастановы аб вызваленні ад далейшага адбыцця пакарання 436 асуджаных, з якіх 20 — непаўналетнія",* — паведамляе МУС. Таксама прынята рашэнне аб скарачэнні тэрміну пакарання на адзін год у дачыненні да 450 чалавек.

У цэлым пытанне аб ужыванні закона аб амністыі разгледжана ў адносінах да больш як 1,7 тысячы асуджаных, якія знаходзяцца ў месцах пазбаўлення волі (усяго пад амністыю падпадае больш за 8,3 тыс. чалавек). Адмоўлена ва ўжыванні амністыі 899 асуджаным да пазбаўлення волі. Прычыны адмоў — наяўнасць непагашаных іскаў або парушэнні парадку адбывання пакарання.

Піце, людзі, піце!

У Клічаве мясцовыя ўлады фактычна забаранілі правядзенне імі ж дазволенага пікета супраць алкагалізацыі насельніцтва. Ён мусіў адбыцца 17 ліпеня. Пасля выдачы дазволу арганізатарам пікету даслалі ліст, у якім паведамілі, што для яго правядзення неабходна заключыць дамовы з міліцыяй, медыкамі, камунальнымі службамі, а таксама атрымаць дазвол ва ўладальніка крамы, побач з якой мелася прайсці акцыя.

Арганізатар пікета, актывістка аргкамітэта па стварэнні партыі БХД **Святлана Грыцэнка** звязалася з уладальнікам крамы. Аднак той, хоць і падтрымаў пікет як чалавек, але як уладальнік крамы свайго дазволу не даў. Такім чынам правядзенне пікета было сарвана.

Цікава, што пікет у Клічаве быў адзіным з больш як 100 пікетаў у 41 горадзе, замоўленых актывістамі БХД у межах кампаніі "Абаронім дзяцей ад алкаголю", які ўлады напачатку дазволілі.

ВІНШУЕМ!

Леў наш

Жыхар Слуцка ***Валерый Валчэцкі*** *(на фота) разам са сваім маскоўскім калегам Кірылам Левашовым стаў бронзавым прызёрам конкурсу Young Lions ("Маладыя львы"), праведзенага ў рамках Міжнароднага рэкламнага фестывалю " Канскія львы-2014".*

"Канскія львы" — гэта адна з самых прэстыжных узнагарод у сферы сусветнага рэкламнага бізнесу. Катэгорыя Cyber Young Lions-2014, у якой перамог жыхар Слуцка, прысвечана рэкламным кампаніям у інтэрнэце.

ЗДАРОЎЕ

Чаму хварэюць нашы дзеці?

Беларускія медыкі правялі даследаванні валасоў у некалькіх соцень мінскіх дзяцей і высветлілі, што ў іх арганізмах назіраецца сур'ёзны дэфіцыт цынку, селену і кобальту.

"Аналіз складу валасоў каля 700 мінскіх дзяцей дазволіў зрабіць выснову, што ў іх арганізмах не хапае жыццёва неабходных мікраэлементаў, якія аказваюць сур'ёзны ўплыў на стан здароўя ў дарослым узросце", — паведамілі агенцтву "Інтэрфакс-Захад" у Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі.

Селен як імунная абарона

Аб праблеме дэфіцыту селену, а таксама іншых мікраэлементаў у рацыёне беларусаў каля 15 гадоў таму заявіў прафесар Валерый Мурах. Ім былі праведзены работы па ўзбагачэнні айчынных прадуктаў харчавання ёдам, селенам, фоліевай кіслатой. Тады ў Беларусі пачалі выпускаць хлеб, узбагачаны селенам, які вельмі неабходны для шчытападобнай залозы.

Менавіта Валерый Мурах арганізаваў вывучэнне ўзаемасувязі паміж захворваннем, нараджальнасцю, смяротнасцю і фактычным харчаваннем насельніцтва Беларусі, быў ініцыятарам і распрацоўшчыкам так і не прынятага закона аб харчаванні. Зараз 75-гадовы прафесар Мурах, якога добра ведаюць у краінах СНД як спецыяліста ў галіне гігіены харчавання, жыве і працуе ў Маскве.

Як адзначаюць беларускія спецыялісты ў галіне гігіены харчавання, даследаванні паказалі, што на недахоп селену пакутуюць каля 85 працэнтаў беларускіх дзяцей.

Паводле слоў спецыялістаў, селен — гэта ў першую чаргу імунная абарона. І каб гэтая абарона была надзейнай, трэба ствараць імунную падушку бяспекі: ужываць у ежу прадукты, багатыя селенам (печань, ныркі, сэрца, марскую соль, муку грубага памолу, морапрадукты).

Мала цынку ў дзяцінстве — дрэнная патэнцыя ў будучыні

Дыетолагі таксама адзначаюць праблему дэфіцыту цынку ў беларускіх дзяцей. Як паведамілі спецыялісты, дэфіцыт гэтага мікраэлемента назіраецца ў кожнага чацвёртага хлопчыка.

"Дэфіцыт цынку ў першую чаргу негатыўна ўплывае на рэпрадуктыўную функцыю. Ад цынку будзе залежаць і патэнцыя ў дарослым узросце. І калі ў хлопчыка ў перыяд палавога паспявання узнікне дэфіцыт гэтага мікраэлемента, то можна рабіць прамую выснову аб яго рэпрадуктыўных здольнасцях ў будучыні", — адзначаюць медыкі.

Варта ведаць, што цынкам багаты ялавічына і ялавічная печань, мяса куранят, рыба, морапрадукты, яйкі.

Кобальт захоўвае генетычную інфармацыю

Даследаванне валасоў мінскіх дзяцей зрабіла нечаканую выснову: больш за 70 працэнтаў адчуваюць дэфіцыт кобальту.

"Кобальт разам з жалезам ўплывае на крывятворную функцыю. Акрамя гэтага, ён неабходны для таго, каб працэсы абнаўлення клетак ішлі паўнавартасна. Ад кобальту ў арганізме таксама залежыць захаванне генетычнай інфармацыі", — сцвярджаюць медыкі.

Паводле іх слоў, больш за ўсё кобальту ўтрымліваецца ў зялёным гарошку, фасолі, барановай і ялавічнай печані, суніцах, бураках, шмат кобальту і ў рыбе.

Ганна НЯФЁДАВА.

Секреты карманников

Одной ловкости рук мало — они применяют самые различные ухищрения, и их приемы имеют вполне научное объяснение.

Моя мать — на редкость внимательный и наблюдательный человек. Она с детства учила меня не доверять незнакомцам, и особенно тем, которые предлагают подарки. Тем удивительнее, что некий "приятный мужчина" вытащил у нее из кошелька 20 евро — в тот момент, когда она держала этот кошелек в руках и не выпускала его из виду.

"Он сказал, что собирает средства для церковного фонда, и я вынула один евро, — рассказала она. — *Он начал говорить, что это слишком много, и предложил посмотреть в кошельке монеты помельче. Наверное, тогда он двадцатку и вытащил. А я заметила, что ее нет, только час спустя. Почувствовала себя полной дурой".*

Но ей не стоило корить себя. По словам ученых-неврологов, особенности нашего внимания и восприятия таковы, что мозг легко поддается обману на физиологическом уровне. На самом деле главный залог успеха вора-карманника — вовсе не ловкость пальцев, а хорошее знание слабых мест человеческого мышления. Некоторые карманники достигают в этой области таких высот, что ученые приглашают их участвовать в исследованиях — чтобы лучше понять, как устроено наше сознание.

Как они используют слабости человеческого мозга

Самая важная особенность нашего мозга, которую эксплуатируют воры, — то, что он не рассчитан на многозадачность. В большинстве житейских ситуаций это хорошо — таким образом сознание отфильтровывает ненужные раздражители, позволяя сконцентрироваться на главном. Но специалист-невролог **Сюзанна Мартинес-Конде,** автор книги "Фокусы сознания", поясняет, как ловкачи могут использовать это в своих целях. Она знакома с темой не понаслышке: работая в лаборатории визуальной неврологии в американском штате Аризона, она изучала, как исполняет свои трюки **Аполло Роббинс** — шоумен, демонстрирующий публике в Лас-Вегасе приемы карманников.

"Когда Аполло зовет добровольцев на сцену, — рассказывает Мартинес-Конде, — *он заставляет их осматривать предметы, разговаривает с этими людьми, касается их, он подходит очень близко и тем самым вызывает ответную реакцию, ведь он вторгается в их личное пространство. Он нагружает их внимание до предела".*

Короче, ловкость рук важна, но не менее важно и отвлечь внимание другими действиями. Уличные воришки тоже используют этот прием, создавая ситуации, которые перегружают восприятие. Классический прием — толчок: его применяют карманники во всем мире. Один член банды идет впереди жертвы и резко останавливается, чтобы в него врезались. Другой вор идет прямо за жертвой, врезается в нее сзади и начинает ссору со своим сообщником. В неразберихе один из них или оба берут все, что могут, и передают третьему вору, который быстро скрывается с добычей.

"Обыватели думают, что главное — заставить жертву смотреть в другую сторону, но на самом деле важнее переключить ее внимание на другой объект, — рассказывает Джеймс Браун, гипнотизер и шоумен, живущий в Британии. — *Если мне нужно заставить вас не смотреть на вещь, лежащую на столе, проще всего отвлечь вас на что-то еще. А лучше дать вам две или три вещи, не включая ту, которая меня на самом деле интересует. Так у вас еще и появится иллюзия выбора".*

Есть у преступников и более тонкие психологические приемы. Воры часто ошиваются у объявлений, предупреждающих об опасности краж, — прочитав такое, люди зачастую рефлекторно ощупывают ценности в карманах, тем самым показывая злоумышленникам, где именно они находятся. А в упоминавшемся случае с моей матерью вор втерся к ней в доверие, потому что вообще не походил на преступника. *"Он был очень приятным и располагающим к себе парнем. Не вызывал совсем никаких подозрений",* — удивляется она.

Шоумен Джеймс Браун тоже считает, что уверенность в себе очень важна для преступника: *"Главный прием, использующийся и при показе этих методов на сцене, и реальными ворами на улице — это попросту невероятная уверенность в себе".*

По его словам, теоретически даже умудренного и опытного человека можно заставить отдать преступнику деньги с помощью одних лишь методов словесного убеждения. В 2009 году в Волгоградской области кассирша банка отдала женщине около двух с половиной миллионов рублей — как предполагается, под гипнозом. *"Если вы установили эмоциональный контакт с человеком и он вам доверяет, то провернуть такое несложно",* — комментирует Браун.

Следите за руками

При выступлениях на сцене для обмана используются особые движения. Когда Аполло Роббинс начинал работать с Мартинес-Конде, он рассказал ей, что определенные типы движений руками, по его наблюдениям, более эффективны для отвлечения внимания, чем другие.

Он сказал, что если двигать руками по прямой, то внимание зрителей в конце траектории этого движения удерживается хуже, чем если вести руками по дуге. При дугообразном движении взгляды зрителей приковываются к руке и удерживаются на ней, а при движении руки по прямой глаза наблюдателей постоянно переключаются на начальную точку траектории.

Эксперименты, в ходе которых записывались движения глаз, подтвердили, что наблюдение фокусника верно. Но почему? Мартинес-Конде поясняет, что разные движения по-разному регистрируются нашим мозгом. При дугообразной траектории объекта глаз неотрывно следит за ним. А движение по прямой заставляет глаз двигаться скачкообразно — перемещаясь из точки А в точку Б за доли секунды.

При скачкообразном движении глаз мы на мгновение слепнем при перемещении взгляда, говорит исследователь. — Мы видим точку в начале и точку в конце, но во время движения глаз мы ничего не видим. А в следящем режиме никаких "слепых зон" нет: глаза постоянно следуют за объектом от начала до конца.

Когда глаз движется скачкообразно, следуя за объектом, взгляд возвращается к началу траектории, чтобы дать мозгу возможность каким-то образом заполнить промежуток временной "слепоты". Знание таких тонкостей помогает карманникам. *"В зависимости от того, что хочет сделать вор, он может применить тот или иной тип движения, привлекая внимание жертвы или нет",* — рассказывает Мартинес-Конде.

Грязные приемчики

Если ставить перед собой задачу повлиять на восприятие человека, то, конечно, стоит делать это поздно вечером, когда после пары бокалов реальность у жертвы уже немного двоится. Браун рассказывает, как он с интересом наблюдал за карманниками у ночных клубов в самом центре Лондона, около Трафальгарской площади: *"Они применяют умные трюки. Классический пример: жертва выходит из клуба, подходит девушка и заводит разговор — при этом она слегка покачивается из стороны в сторону. Клиент думает, что покачивается он сам, и тоже подсознательно начинает раскачиваться в попытке компенсировать это движение. И в итоге падает. Девушка очень милая, она помогает подняться, ее друг тоже может прийти на помощь. Жертва уходит, а на следующее утро оказывается, что пропал бумажник, часы и все остальное".*

При этом Браун подчеркивает, что большинство краж все-таки совершается просто в удобный момент. *"Я провел какое-то время с бандами румынских щипачей в Лондоне и с удивлением отметил, насколько невысок уровень их навыков. Часто этих людей изображают какими-то артистами, публика чуть ли не проникается уважением к их мастерству. А большинство этих воров вовсе не такие, они просто пользуются случаем",* — говорит специалист.

При этом, по его словам, преступники не забывают идти в ногу с техническим прогрессом. В недалеком будущем банковские карточки бесконтактного считывания будут, возможно, приносить ворам не меньший навар, чем тонкие психологические приемы.

"Зачем вытаскивать бумажник и рисковать из-за 50—60 фунтов? Почему бы просто не пройтись в толпе, прикасаясь считывающим устройством к карманам? С каждого взять по 19 фунтов 99 пенсов — сейчас такой лимит, — и день, считай, удался. Страшно даже подумать!"

Но если помнить о всех этих трюках, то шансы стать жертвой сильно уменьшаются. Или уж по крайней мере не дремать в общественных местах. *"Уличные воры держатся подальше от людей, которые явно демонстрируют внимание к окружающему миру,* — говорит Браун. — *Если в метро пассажир оглядывается и не зевает, то к нему никогда не подойдут".*

А моя мать могла бы добавить, что лучше не вступать в уличные беседы с приятными незнакомцами, даже если у тех в руках цветы.

Кэролайн УИЛЬЯМС.

МАЙЦЕ НА ЎВАЗЕ!

Там вам не тут

У Польшчы створаны прэцэдэнт. Бацькоў-беларусаў, якія пакідаюць сваіх дзяцей у зачыненых аўтамабілях, пачалі караць штрафам. Штраф, прадугледжаны за пакіданне дзяцей без нагляду ў аўтамабілі, па беларускіх мерках зусім не маленькі — да 500 злотых (100 долараў — гэта прыкладна 300 злотых; вось і лічыце). Зараз польскія паліцэйскія мэтанакіравана адсочваюць, ці не сядзяць дзеці адны ў машынах, пакінутых на паркоўках. Раней штрафавалі толькі палякаў, але ў чэрвені ўвесь цяжар адказнасці адчулі на сабе і некаторыя беларускія мамы і таты.

Звярнуць пільную ўвагу на праблему прымусіла бяда. На пачатку лета ў польскім горадзе Рыбнік бацька пакінуў у машыне трохгадовае дзіця, паведамляе "Газета Выборча". Дзяўчынка правяла ў аўтамабілі пад пякучым сонцам некалькі гадзін і атрымала цеплавы ўдар. Рэанімаваць яе не ўдалося. Пасля гэтага выпадку і яшчэ некалькіх падобных, на шчасце, не такіх сумных, польская паліцыя ўзмацніла кантроль за аўтамабілямі на паркоўцы і заклікала грамадзян паведамляць пра выпадкі выяўлення ў іх дзяцей.

Нагадаем, што ў Беларусі за пакінутых у аўтамабілях дзяцей пакуль не штрафуюць. Ці правільна гэта — пытанне спрэчнае.

СТАЛІЦА

Не паспяваюць

Мінскія камунальшчыкі не паспяваюць правесці сезонныя выпрабаванні ўсіх цепласетак летам. Таму многія дамы будуць адключаны ад гарачага водазабеспячэння на пачатку восені.

Перанос выпрабаванняў цепласетак на верасень хутчэй за ўсё звязаны з чэмпіянатам свету па хакеі, які праходзіў у сталіцы з 9 па 25 мая. Нагадаем: з-за спартыўнага мерапрыемства гарачую ваду ў гэтым годзе пачалі адключаць з 26 мая. Хаця ў мінулым годзе выпрабаванні пачаліся з 15 мая, а ў пазамінулым — і ўвогуле з 10 мая.

Поўны спіс дамоў, дзе гарачую ваду адключаць толькі з 1 верасня, ужо з'явіўся на сайце Мінгарвыканкама. Адзначым, што гэта мікрараёны як у цэнтры сталіцы (вуліцы Няміга, Сухая, Ракаўская, Янкі Купалы, праспект Машэрава), так і дамы ў Фрунзенскім і Маскоўскім раёнах.

Музейны квартал

Пра тое, што ў Мінску можа з'явіцца музейны квартал, загаварылі яшчэ ў 2010 годзе. Тады канцэпцыя яго стварэння была адобрана кіраўніцтвам краіны. І вось зараз работы пачынаюцца. Адзіны музейны комплекс аб'яднае некалькі будынкаў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь: вуліцы Кірава, 25, Леніна, 20, Леніна, 22 і К.Маркса, 24 (у нядаўнім мінулым — інтэрнат БДУ).

— Яны будуць аб'яднаны адзінай архітэктурнай стылістыкай і адзінай музейнай канцэпцыяй, — расказаў намеснік міністра культуры Беларусі Аляксандр Яцко. — Рэканструкцыя будынкаў на Кірава, 25 і К.Маркса, 24 пачнецца ўжо ў жніўні гэтага года. Тыя музейныя фонды і службы, якія размяшчаліся ў корпусе на вуліцы Кірава, ужо пераехалі ў іншыя памяшканні.

Будынкі, якія ўтвараюць музейны квартал, будуць звязаны пераходамі-галерэямі. Ініцыятары рэканструкцыі абяцаюць, што дзякуючы стварэнню адзінага комплексу значна пашырыцца выставачная плошча Нацыянальнага мастацкага музея.

У СУСЕДЗЯЎ

«...Іначай што я тады за ўкраінец»

Карэспандэнт "Народнай Волі" наведаў Львоў і даведаўся, як змянілася жыццё ўкраінцаў пасля Майдана і прэзідэнцкіх выбараў, а таксама пра тое, чаго чакаюць людзі ад новай улады.

«У вагоне не паліць — снайпер б'е на вугалёк цыгарэты...»

Цягнікоў, якія курсіруюць з Беларусі ў Львоў, у гэтым годзе стала менш. Дакладней, застаўся адзін — Магілёў—Чарнаўцы, хаця яшчэ ў мінулым годзе было некалькі, у тым ліку і расійскі Санкт-Пецярбург—Львоў, які ішоў праз Мінск. Білетнага ажыятажу няма — квіток можна ўзяць літаральна за суткі да адпраўлення.

Сярод пасажыраў пераважна ўкраінцы. У асноўным гэта людзі будаўнічых спецыяльнасцяў, якія выязджаюць у Беларусь на заробкі. Хаця мая спадарожніца — жанчына сярэдняга веку Таццяна — прадпрымальніца.

Сама яна жыве ў мястэчку Ярэмчэ, што недалёка ад Івана-Франкоўска, і, як на працу, раз на месяц ездзіць у Мінск, дзе гандлюе адзеннем.

— Арандую "кропку" ў гандлёвым цэнтры "Імпульс", прадаю рэчы, — расказвае яна. — Набываю іх у суседняй Польшчы і важу ў Мінск, бо зараз ва Украіне займацца падобным бізнесам стала не вельмі выгадна, у людзей няма грошай. Беларусы цяпер больш заможныя за нас. Украіне патрэбны час, каб стаць на ногі.

Калі б Таццяну паказалі па расійскім ТБ, то хутчэй за ўсё назвалі б "класічнай бандэраўкай" — жанчына на дух не пераносіць былую ўкраінскую ўладу на чале з Віктарам Януковічам і кляне Уладзіміра Пуціна за анексію Крыма і вайну на ўсходзе Украіны.

— Вось уявіце: краіна спакойна жыла, але раптам людзі передумалі быць украінцамі і захацелі ў нейкую Наваросію, — разважае яна. — Зразумела, што ўвесь сыр-бор распачаўся не без дапамогі Расіі, а зараз гэтая краіна дапамагае тэрарыстам зброяй і людзьмі... Хіба да гэтага можна ставіцца нармальна? Украіна не Расія і ніколі ёю не была. Зараз нас шантажыруюць расійскім газам. Ды Бог з ім! Пакіньце Украіну ў спакоі, сыдзіце, мы гатовы ацяпляць дамы дровамі, толькі б не жыць пад Расіяй, а быць сапраўднымі гаспадарамі на сваёй зямлі...

Калі распачаліся баявыя дзеянні ў Данецкай вобласці, Таццяна з мужам прынялі рашэнне даць прытулак сям'і бежанцаў.

— Прыехалі людзі: муж, жонка і двое дзетак, — гаворыць жанчына. — Сталі жыць. І ведаеце, у іх нібы свет абрынуўся, бо ў Данецку па тэлебачанні ім расказвалі жахі пра жыхароў з захаду Украіны... А тут выявілася, што мы такія ж, як яны: працуем, гадуем дзяцей, хочам ім лепшай будучыні... Дык я неяк жартам папрасіла: "Калі прыедзеце назад у Данецк, расказвайце сябрам, знаёмым усё, што тут бачылі, з якімі людзьмі тут жылі, кажыце, што "бандэраўцы" — гэта зусім не страшна..." Ведаеце, што я пачула ў адказ? "Гэта ўсё правільна, толькі нам ніхто не паверыць..."

Іншы пасажыр плацкартнага вагона — будаўнік Ігар — таксама прыязджае ў Беларусь на заробкі.

— Сам я з Чарнаўцоў, — расказвае пра сябе мужчына. — Пад Мінск, у пасёлак Лябяжы, езджу праз кожныя два тыдні — працуем з брыгадай вахтавым метадам. Дома ў мяне жонка і двое дзяцей. З працай ва Украіне зараз цяжка, таму і вымушаны ездзіць на будаўніцтва катэджаў для беларусаў. "Шабашка" корміць маю сям'ю, на тое, што летам зарабляю, зіму жывём. Вашы будаўнікі за гэтыя грошы працаваць адмаўляюцца, а мы едзем.

За адну двухтыднёвую "вахту" ў Беларусі Ігар зарабляе ад 5 да 8 мільёнаў беларускіх рублёў.

— Для Украіны зараз гэта вельмі прыстойныя грошы, — тлумачыць ён. — Заробкі ў нашай галіне невялікія — па 3000—4000 грывень *(прыкладна 280-370 долараў.* — **Аўт.**), таму і шукаем лепшай долі ў Беларусі. Раней у Расію ездзілі, але зараз адмаўляемся ад працы ў гэтай краіне. Сам разумееш, чаму: яны нашу зямлю топчуць, а я ім дамы будаваць буду? Ніколі ў жыцці!

Ігар верыць, што з часам сітуацыя зменіцца да лепшага і ўкраінцы зажывуць значна лепш.

— Нашай краіне папросту патрэбны час, — упэўнены мужчына. — Шлях Украіны — у Еўрапейскі Саюз. Толькі там наша будучыня. Так, спачатку нам складана будзе, але потым, я перакананы, жыццё ў нас палепшыцца, вы нам яшчэ зайздросціць будзеце...

Мой спадарожнік паўжартам заўважыў: пра тое, што Украіна паціху ідзе ў Еўропу, ужо сведчыць надпіс у тамбуры вагона. Там на шэрай сцяне напісана: "Курэнне пры следаванні цягніка па тэрыторыі Украіны забаронена".

— Бывае, праваднікі палохаюць: "У вагоне не паліць — снайпер б'е на вугалёк цыгарэты!", — дзеліцца Ігар. — Канечне, гэта поўная лухта, ніхто цягнікі ўначы не расстрэльвае, прынамсі, у тым напрамку, у якім мы зараз рухаемся, у нас усё спакойна. Проста пару гадоў таму ва Украіне быў прыняты адпаведны закон. Забаранілі паліць у цягніках па прыкладзе іншых еўрапейскіх краін.

Жарты жартамі, а за парушэнне гэтага правіла штрафуюць. І штрафуюць жорстка. Кошт адной выпаленай у цягніку на тэрыторыі Украіны цыгарэты можа дасягаць 1000 грывень (прыкладна 950.000 беларускіх рублёў). Вось такі дарагі ўкраінскі шлях у Еўропу.

«Мы сталі іншыя...

І вось я ў Львове. Горад сустрэў ранішняй летняй прахаладай, і вакзальнымі жабракамі, якія выпрошвалі "капеечку на хлеб". Пра тое, што ў краіне неспакойна, нагадваюць толькі графіці на сценах прывакзальных будынкаў. "Чыя мова — таго і ўлада", — гаворыць адзін з надпісаў. Празрысты намёк: гаспадарамі на сваёй зямлі могуць быць толькі людзі, якія размаўляюць на роднай мове.

Хаця, колькі бываю ў Львове, як бы ні размаўляў — па-беларуску ці па-руску — ні разу не сутыкнуўся з "моўным праследам". Жыхары Львова гасцінныя, добрыя людзі, зусім не тыя злыдні, пра якіх расказваюць расійскія тэлеканалы.

Жыццё ў гэтым прыгожым і цалкам еўрапейскім горадзе ідзе паволі.

Пра ўладу на чале з Віктарам Януковічам тут успамінаюць своеасабліва, са здзекам. У сувенірных лаўках Львова прадаюцца стылізаваныя пад золата батоны — сімвал праўлення часоў Віктара Фёдаравіча. Гэтаксама ў горадзе былому прэзідэнту далі магчымасць нарэшце "адчуць кожнага ўкраінца". Менавіта на слогане "Адчую і пачую кожнага" Януковіч будаваў сваю выбарчую праграму. Зараз партрэт экс-прэзідэнта красуецца... на рулонах туалетнай паперы. Пад вывай Януковіча той самы надпіс: "Адчую кожнага...".

"Аплотам рэвалюцыі" ў Львове была плошча імя Тараса Шаўчэнкі. Месца ў самым цэнтры горада. З аднаго боку тут размяшчалася сцэна, дзе мітынгоўцы даведваліся пра апошнія навіны з Кіева, з другога — ішоў бойкі гандаль майкамі і іншай сувенірнай прадукцыяй. Тут жа стаялі партрэты тых, каго на Майдане напаткала смерць. Сярод іх — фотаздымак беларуса Міхаіла Жызнеўскага, які загінуў на Майдане Незалежнасці адным з першых.

Пасля майскіх прэзідэнцкіх выбараў гарадскія ўлады Львова вырашылі прыбраць мясцовую Плошчу на знак таго, што пасля перамогі Пятра Парашэнкі на прэзідэнцкіх выбарах краіна вяртаецца да нармальнага жыцця, хаця, зразумела, жыццё і ў маральным, і ў фінансавым плане тут змянілася.

Мая добрая львоўская знаёмая — 28-гадовая Вольга Паляніца менавіта падчас падзей на Майдане страціла працу. Жанчына працавала прадаўшчыцай у краме дзіцячага адзення і на ўласныя вочы бачыла "дэвальвацыю па-ўкраінску".

— Як толькі пачаліся падзеі на Майдане, цэны папаўзлі ўгару, — гаворыць яна. — Спачатку захістаўся долар. Раней за яго давалі 8 грывень, потым 10, зараз курс стаіць на адзнацы 11.20—11.50. Еўра каштуе 16 грывень. Пасля Майдана, які абсалютна справядліва здарыўся ў Кіеве, гандлю не стала ніякага. Людзей перасталі цікавіць рэчы, людзі куплялі толькі самае неабходнае для дзяцей... памперсы, соскі... На гэтым фоне мы ледзьве не штодня пераклейвалі цэннікі — тавары падаражэлі на 30—40%. Але, у прынцыпе, гэта тычылася ўсяго: прадуктаў, бытавой хіміі, адзення...

У большасці львоўскіх гандляроў няма стабільнага акладу — мы працавалі за працэнт ад продажу. Прадаваць сталі менш, мы засталіся без заробкаў. Узровень зарплат у гэтай галіне па горадзе зусім невялікі — 2—2,5 тысячы грывень у месяц. Я атрымлівала 2000 грывень за 25 працоўных дзён. Ад дэвальвацыі пакутавалі ўсе. Уласніцы крамы, дзе я працавала, тут жа паднялі арэндную плату, нам скарацілі заробкі, працаваць за капейкі не выпадала, прыйшлося сысці. Зараз шукаю новую працу, а вакансій у горадзе не так шмат, знайсці вартае месца складана...

Вольга распавядае, што за апошні час ва Украіне падняліся і камунальныя плацяжы.

— З першага мая ўзнялі камуналку. Калі раней за 100 кілават электрычнасці мы плацілі 23,38 грыўні, то зараз кошт 30,8, кубаметр вады каштаваў 5,76, стаў 7,98. Вось і лічы...

Пенсіі нават пасля абрання новага прэзідэнта ўкраінцам яшчэ не паднялі. На прыкладзе пенсій сваіх бацькоў Вольга называе лічбы. Мама, якая дасягнула пенсіённага ўзросту, але працягвае працаваць на пошце, атрымлівае 1700 грывен, бацька, непрацуючы пенсіянер, — 1300...

Аднак, нягледзячы на ўсе складанасці, Вольга верыць у лепшую будучыню сваёй зямлі.

— Асабіста я цудоўна разумею, што цэны назад ніхто адкручваць не будзе, але зараз галоўнае не гэта, — упэўнена яна. — Зараз галоўнае, каб ва Украіне зноў запанаваў спакой, каб людзі мелі годную працу. Апошнія падзеі змянілі ўкраінцаў. Мы сталі іншыя. Мы, напэўна, пераглядзелі жыццёвыя каштоўнасці. Побыт адышоў на другі план, галоўнае для нас зараз — гэта свабода і жыццё... Даражэй за жыццё ў чалавека нічога няма, тыя, хто гінуў на Майдане, хто гіне зараз на ўсходзе краіны за Радзіму, даказваюць гэта нам усім...

Нам не верылася, што мірная акцыя пратэсту, якую распачалі студэнты, скончыцца крывёю. Калі б спадар, які называў сябе гарантам Канстытуцыі, проста стрымаў абяцанне і падпісаў пагадненне з Еўрапейскім Саюзам, усё было б па-іншаму. У першыя дні Майдана мы ўсе думалі, што будзе як падчас "памаранчавай рэвалюцыі". Людзі пастаяць на марозе, іх пачуюць, і ўсё будзе добра... А потым ва ўкраінцаў сталі страляць... Я не магу гэта прыняць, я ніколі не змагу гэтага дараваць. На Майдане падчас самых гарачых падзей стаяў мой родны брат. Кожны дзень я тэлефанавала яму ў Кіеў, плакала, угаворвала вярнуцца. А ён, ведаеш, што адказваў? "Буду стаяць да перамогі, іначай што я тады за ўкраінец!"

...Слухаючы сваіх суразмоўцаў, спрабаваў параўнаць беларусаў і ўкраінцаў. Зразумеў адно: як жа многім з нас яшчэ далёка да іх — у нас няма смеласці самім выбіраць сабе жыццё. Яны гатовы спрачацца, памыляцца, даказваць, адстойваць, змагацца, выбіраць, ахвяраваць... Мы ў большасці сваёй жывём па прынцыпе: "А можа, так і трэба..." За нас вырашаюць, выбіраюць, мы маўчым...

Калі ж ты прачнешся, Беларусь?

Віталь ГАРБУЗАЎ.

Мінск—Львоў.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
22 ЛІПЕНЯ 2014 г.

МАЗАІКА

З кім згуляе гандбольная зборная Беларусі на чэмпіянаце свету?

У сталіцы Катара прайшла жараб'ёўка груп папярэдняга раўнда чэмпіянату свету-2015 па гандболе.

Зборная **Беларусі** згуляе ў групе А разам з камандамі **Катара, Іспаніі, Славеніі, Бразіліі і Чылі.**

Склады астатніх груп:

Група B: Харватыя, Боснія і Герцагавіна, Македонія, Аўстрыя, Туніс, Іран;

Група C: Францыя, Швецыя, Алжыр, Чэхія, Егіпет, ААЭ;

Група D: Данія, Польшча, Расія, Аргенціна, Бахрэйн, Германія.

Сталіца Катара Доха прыме сусветнае першынство ў студзені 2015 года.

Беларускія футбалісты заваявалі «бронзу» на чэмпіянаце свету

Зборная студэнцкая каманда Беларусі па міні-футболе на сваім дэбютным чэмпіянаце свету прывязе на радзіму камплект бронзавых медалёў.

"У напружаным матчы за трэцяе месца з Іранам пераможца быў вызначаны толькі ў серыі пасляматчавых пенальці, — паведамляе mini.football.by. — *Трэцяе месца на студэнцкім першынстве, якое ў міні-футбольным свеце лічыцца другім па рангу турнірам пасля сусветнага чэмпіянату, — выбітны поспех беларускага міні-футбола! Гэтая бронза каштоўнейшая за любое золата! Дзякуй, хлопцы, за падораны свята!"*

«Дынама» разагналася

Восьмую перамогу запар атрымалі футбалісты мінскага "Дынама".

20 ліпеня ў 18-м туры "Дынама" перамагло аднаклубнікаў з Брэста — 3:1. Шэсць папярэдніх сустрэч завяршыліся з агульным лікам 12:0 на карысць сталічнага клуба, вынік васьмі пераможных матчаў — 17:2.

Астатнія вынікі тура: "Тарпеда-БелАЗ" (Жодзіна) — "Шахцёр" (Салігорск) — 0:1, "Мінск" — "Нёман" (Гродна) — 1:1, "Днепр" (Магілёў) — "Гомель" — 1:1, "Нафтан" (Наваполацк) — "Белшына" (Бабруйск) — 3:1, "Слуцк" — БАТЭ (Барысаў) — 1:3.

Становішча каманд: "Дынама" (Мн) — 44 ачкі, БАТЭ — 41, "Шахцёр" — 32, "Нафтан" — 32, "Тарпеда-БелАЗ" — 26, "Гомель" — 25, "Мінск" — 23, "Нёман" — 20, "Слуцк" — 17, "Дынама" (Бр) — 16, "Днепр" — 11, "Белшына" — 10.

Наступны тур пройдзе 2—3 жніўня: "Дынама" (Бр) — "Нафтан", "Белшына" — "Днепр", "Слуцк" — "Тарпеда-БелАЗ", "Дынама" (Мн) — БАТЭ, "Мінск" — "Шахцёр", "Гомель" — "Нёман".

СІТУАЦЫЯ

Вышэй, хутчэй, мацней?

Падпісаны ўказ аб будаўніцтве ў Мінску футбольнага стадыёна на 33—35 тысяч гледачоў, хоць яшчэ два гады таму пачалі рэканструкцыю "Дынама", якая... так і не пачалася.

Калі з лядовымі палацамі ў краіне ўсё нармальна і нават перабор, то сёння ў сталіцы няма прыстойнага стадыёна, каб правесці міжнародны футбольны матч.

І вось напрыканцы мінулага тыдня стала вядома: да 31 снежня 2018 года ў Мінску павінен быць пабудаваны футбольны стадыён на 33—35 тыс. гледачоў. Гэта прадугледжвае ўказ прэзідэнта №357 ад 18 ліпеня "Аб рэалізацыі інвестыцыйнага праекта па будаўніцтве шматфункцыянальнага комплексу ў г.Мінску".

Стадыён будзе ўзведзены ў межах Партызанскага праспекта, вуліц Ванеева і Даўгабродскай і мецъ чацвёртую (вышэйшую) катэгорыю УЕФА. *"Для стварэння адзінага архітэктурнага комплексу запраектаваныя новы нацыянальны стадыён і гандлёвы цэнтр увязаны з дзейным стадыёнам "Трактар" і домам фізічнай культуры "Кольцы Славы"*, — гаворыцца ў паведамленні.

На гэтым месцы стадыён павінны былі пабудаваць яшчэ ў другой палове 2000-х гадоў, аднак літоўскі бізнесмен Уладзімір Раманаў адмовіўся ад рэалізацыі праекта.

Дарэчы, два гады таму Лукашэнка таксама загадаў неадкладна распачаць рэканструкцыю мінскага стадыёна "Дынама". На суботнік тады ўрачыста выйшлі чыноўнікі і "футбольная грамадскасць", якія раскруцілі ў крэслах па шурупу, далі інтэрв'ю і... на тым рэканструкцыя скончылася. А дакладней — па сутнасці, яна і не пачыналася. За два гады, праўда, знеслі брыль, павыганялі з "Дынама" прадпрымальнікаў і знялі некалькі ўкосаў на футбольным полі для гадаванцаў Чыжоўскага заапарка.

Зараз на "Дынама" таксама не бачна, каб вяліся нейкія работы, але ўжо вядома, што падпісаны ўказ "Аб рэканструкцыі комплексу аб'ектаў стадыёна "Дынама". Дакументам прадугледжана перапрафіляванне стадыёна ў лёгкаатлетычны з захаваннем магчымасці правядзення футбольных матчаў.

Паводле новага плана, рэканструкцыя "Дынама" павінна завяршыцца ў 2017 годзе. Паводле старых планаў, завяршыць рэканструкцыю стадыёна павінны былі ўжо ў гэтым годзе.

Алесь СІВЫ.

ЗА РУЛЕМ

Парад старых мотоциклов

В минувшие выходные у любителей старинной двухколесной техники случился настоящий праздник — II Международный ретромотофестиваль "Кола часу-2014". В приглашении журналистам указали: ретро-мотофест соберет более 100 участников — владельцев, реставраторов и коллекционеров байков разных марок из 9 стран Европы.

Так и вышло. Площадку заставили "Явами", продукцией минского "Мотовело", а также BMW, Kawasaki и другими мотоциклами, о которых в советские времена даже не слышали. "Старое железо" находили в гаражах у дедушек, подвалах родственников, покупали на барахолке, чтобы отремонтировать и выехать на улицу. По отзывам счастливых владельцев, сегодня вероятность приобретения такого раритета приближается к нулю — все уже выбрано коллекционерами и спекулянтами. Тем радостней чувствовать на себе взгляды прохожих, когда выезжаешь на своем старичке, одевшись а-ля 60-е годы прошлого века. По рассказам участников фестиваля, люди средних лет выкручивают шеи при виде ретромотоцикла на улице города.

"Такого ажиотажа я еще не видел, — поделился впечатлениями 24-летний Евгений, приехавший на мотоцикле из Киева со своей 20-летней спутницей Ольгой. — *Мы приурочили поездку к ретромотофестивалю. На прошлом, состоявшемся в Ракове, тоже были и удивились размаху, много было интересной техники. Мы свой мотоцикл подальше поставили, чтобы не так стыдно было — наш совсем молодой по сравнению с выставленными здесь"*.

Как становятся владельцами ретробайков, куда на них можно ездить и какова цена вопроса? Об этом мы расспросили **Сергея Атрощенко**, харизматичного мотоциклиста в военной одежде, приехавшего из Лепеля.

Мотоцикл Сергея можно назвать редкостью. М-72 1958 года выпуска нашелся *"в соседнем гараже у дедушки, к которому ходил много лет, да только он продавать не хотел"*. Но потом случилось то, с чего обычно начинается история ценителя ретромотоциклов: дедушка умер, а родственникам расстаться со "старым хламом" оказалось куда проще. Тем более что за ненужную им вещь предложили деньги. Сегодня уже не скажешь, дорогим ли оказался мотоцикл: 120 тысяч рублей Сергей заплатил 10 лет назад. И — принялся за ремонт: *"М-72 был в плачевном состоянии, пришлось еще два некомплектных мотоцикла купить, чтоб запастись оригинальными деталями"*.

Обходим мотоцикл со всех сторон, разглядываем. И — начинаем задавать вопросы.

— Какие детали сняли с мотоциклов-доноров?

— Головки цилиндров, бак, фару, глушитель — на мотоцикле дедушки всего этого не было. Пока ищу переднюю вилку. Остальные детали — оригинальные.

— В какую сумму обошлась реконструкция?

— Много не вкладывал, покупал по случаю. В общей сложности потратил не более 500 долларов. Сегодня рыночная стоимость мотоцикла приближается к тысяче долларов.

— Сложно ли сегодня найти такой мотоцикл?

— Очень, особенно если речь идет об этой модели! М-72 — военный мотоцикл, гражданским он так просто не доставался. Все эти мотоциклы стояли на учете в военкомате, а когда срок эксплуатации заканчивался, их списывали и уничтожали. Поэтому до наших дней именно эта модель практически не дошла в отличие, скажем, от мотоциклов ИЖ.

— А у вашего дедушки как оказался М-72?

— С 1954 года военные мотоциклы начали продавать населению. Но даже в этом случае их продолжали ставить на учет: в случае военного положения мотоциклы подлежали мобилизации для нужд армии.

— И что же в этом мотоцикле такого секретного?

— Коляска — в нее можно поставить пулемет! Так случилось, что этого "секретного объекта" на моем мотоцикле нет — пришлось отцепить из-за нехватки нужных деталей, а потом понравилось ездить просто так. К слову, без коляски М-72 не выпускали, других вариантов нет.

— Эксплуатируете свой стратегический транспорт каждый день?

— Нет, только по военным праздникам: 9 мая, День Независимости, приезжаю на этот фестиваль — вот, пожалуй, и все мероприятия, на которых можно показать мотоцикл. В советские времена на стадионе "Трактор" проводили мотослет, люди интересовались. А сегодня приходится ездить самостоятельно — меня приглашает только БРСМ, но участвовать в мероприятиях этой организации почему-то не хочется.

— День Победы и День Независимости встречаете в Минске или в Лепеле?

— Поближе к себе. В соседних районах проходят мотоциклетные мероприятия, просто так, безо всякой организации, езжу по Лепелю.

— Мотоцикл для повседневных поездок у вас есть?

— Да. Он такой же тяжелый, как этот *(М-72 весит 230 кг без коляски)*, хотя и более молодой — 1990 года выпуска.

— Отреставрированный военный мотоцикл прекрасно выглядит и наверняка привлекает внимание публики. К вам обращались с просьбой продать его и, если да, какую сумму предлагали?

— Сумму называть не буду, думать даже об этом не хочу! Друзей не продают, у вас денег не хватит — вот мой ответ всем покупателям.

— Жаль, что используете ретромотоцикл только несколько раз в год, — специалисты уверяют, что любое транспортное средство создано для того, чтобы ездить, а не стоять...

— До того, как я забрал его, мотоцикл простоял в гараже 15 лет. А значит, ничего страшного с ним не случится, если теперь он будет стоять у меня.

— Военные праздники и ретро-фестиваль — немного поводов показать старый мотоцикл. Выходит, наши люди не интересуются ретромототехникой?

— Интерес оживает. Этот фестиваль проходит в Беларуси всего второй раз, но публики пришло намного больше. Интерес оживает. Я приехал сюда не один — по интернету познакомился с такими же любителями старых мотоциклов из Докшиц и Нарочи. У одного мотоцикл К-750 1968 года выпуска, у второго — такой же М-72, как у меня.

Хотя военных мотоциклов на фестивале почти не было, на победу Сергей особо не рассчитывал — радовался участию. Призы достались обладателям мотоциклов "Минск" М-104 1966 года выпуска, старой "Яве" и военному мотоциклу К-750М 1967 года, который отреставрировал коллекционер из Минска Трофимыч. Но это ничуть не расстроило остальных участников фестиваля — праздник удался!

Елена АНКУДО.

КРЫЖАВАНКА

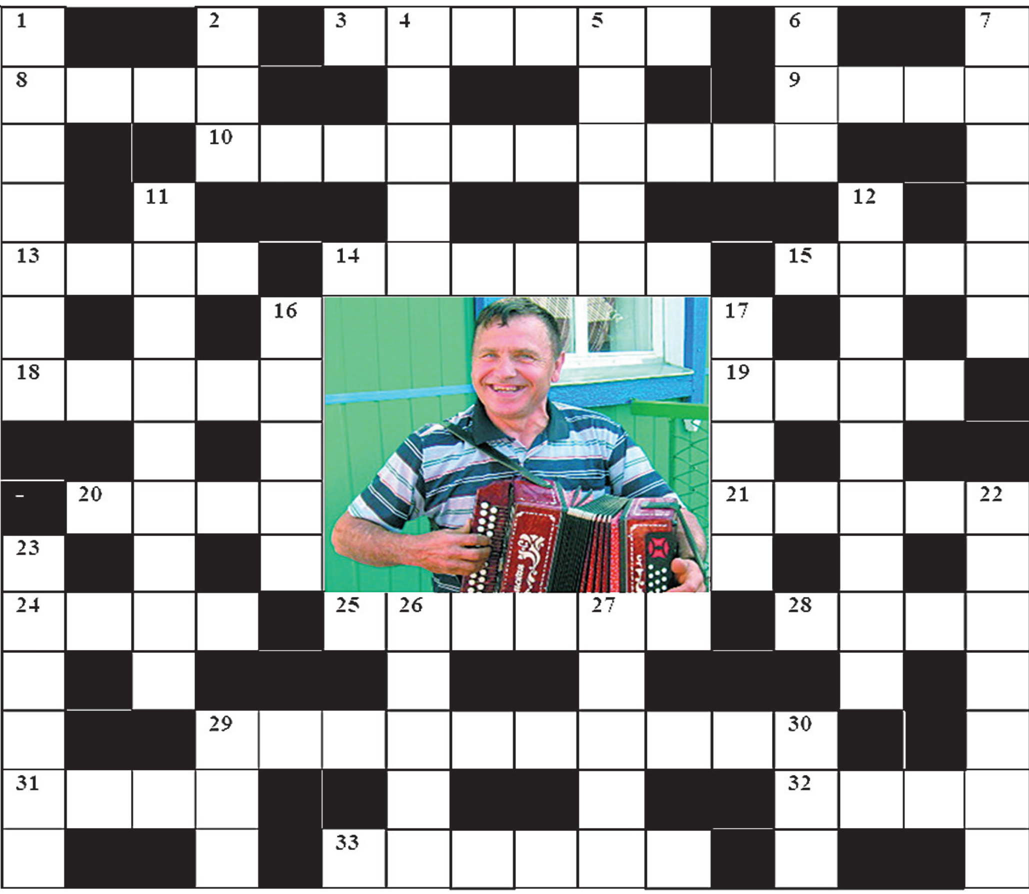
«Ды зазвіняць вясельныя цымбалы»

Па гарызанталі: 3.Каб не ... ў роце, хадзіў бы ў злоце (прык.). 8.Мова якой-небудзь ізаляванай групы асоб. 9.Калі не музыка, не бяры скрыпку ў ... (прык.). 10."І зайграюць весела//Дружбакі-...//Сказ аб тым,//Як нядоля пакінула нас" — з верша П.Броўкі "Байцам-беларусам". 13.Слой ледзяных крышталяў на ахалоджанай паверхні чаго-небудзь. 14.Асобная частка ў шматгалосным музычным творы. 15.Карціна на палатне, якая пастаянна займае які-небудзь участак сцяны. 18.Славутае сямейства італьянскіх скрыпічных майстроў; зробленыя імі скрыпкі зараз каштуюць на вагу золата. 19.Паслядоўны рад гукаў, які павышаецца або паніжаецца ў межах адной ці некалькіх актаў. 20."Сярэбраны ... цымбалаў" — Рэспубліканскі фестываль цымбалістаў, які праводзіцца ў г.Маладзечне. 21.Ансамбль з дзевяці выканаўцаў. 24."Ды зазвіняць вясельныя цымбалы//І жаркім вокам гляне ў сэрца ..." — з верша Я.Янішчыц "Любоў мая". 25."Сымон-...XXI века", або "цымбальны Паганіні", — так у Беларусі ў творчым асяроддзі называюць выдатнага цымбаліста Міхася Лявончыка. 28.Не пахмурна, а ... . 29.Музычны інструмент, які мае выгляд шасціграннага гармоніка. 31."Зелянеюцца ...,//Новай завязі час.//Партызанскі гармонік//Дорыць гожы нам вальс" — з верша Арк.Нафрановіча "Партызанскі гармонік". 32."Пад цымбалы, пад цымбалы//Тут Лявоніха скакала!//А цяпер пад тыя ...//Скачуць праўнукі і ўнукі" — з верша А.Пісьмянкова "Без цымбалаў немагчыма". 33. ... і скача і плача (прык.).

Па вертыкалі: 1."Цымбалы, цымбалкі,//Цымбалікі родныя !//Пачую — і ўчую://... пяе" — з верша Н.Гілевіча "Беларускія цымбалы", які паэт прысвяціў выдатнаму беларускаму цымбалісту Алесю Лявончыку. 2.Трываласць, мацунак. 4.Дзікі афрыканскі паласаты конь. 5.У разліку, разлічыліся (разм.). 6.Лічба, якая фігуруе ў многіх архаічных абрадах. 7."Звіняць вясёлыя цымбалы,//І кружыцца ... апалы" — з верша А.Піліпчыка "Цымбалы". 11.Назва Рэспубліканскага фестывалю-конкурсу юных цымбалістаў. 12."..., ...,//Паглядзі навокал://Я ж не горшая гармоні,//Мой ты ясны сокал" (прыпеўка). 16.Няпоўная сіла музычнага гуку. 17."Ой, гармонь, ой, гармонь,//Не спаліў цябе ...,//Не ўзяла цябе вада,//Як я была малада" (прыпеўка). 22. Прадмет, які складаецца з трох частак. 23.Тое, што і наваколле. 26.Мера аптэкарскай вагі. 27.Закрытая пасудзіна для ператварэння вады ў пару. 29.Тое, што і ківок (разм.). 30. ...! Вокліч з пераможнай інтанацыяй.

Склаў Лявон Целеш.

г.Дзяржынск.

Адказы

Па гарызанталі: 3.Дзірка. 8.Арго. 9.Рукі. 10.Цымбалісты. 13.Іней. 14.Партыя. 15.Пано. 18.Амаці. 19.Гама. 20.Звон. 21.Нанет. 24.Конь. 25.Музыка. 28.Ясна. 29.Канцэрціна. 31.Гоні. 32.Гукі. 33.Няволя.

Па вертыкалі: 1.Радзіма. 2.Моц. 4.Зебра. 5.Квіты. 6.Тры. 7.Лісток. 11."Перазвоны". 12.Гарманіст. 16.Піяна. 17.Агонь. 22.Трайнік. 23.Акруга. 26.Унцыя. 27.Кацёл. 29.Кіў. 30.Ага!

УСМІХНІЦЕСЯ

Шчыры адказ

У час важнай нарады адзін дырэктар паварочваецца да суседа і пытае:

— Скажыце, колькі чалавек працуе на вашым прадпрыемстве?

— Прыкладна адзін да дзесяці...

У нарад, у нарад!

Старшыня роты выстраіў на пляцы навабранцаў:

— Вы ў мяне будзеце працаваць, працаваць і яшчэ раз працаваць!

— А як жа наконт "вучыцца, вучыцца і яшчэ раз вучыцца"? — выкрыкнуў нехта са строю.

— Хто гэта сказаў?! — грозна насупіў бровы старшына.

— Гэта сказаў Ленін!

— Ну, а вас, Ленін, у нарад, у нарад і яшчэ раз у нарад!

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск,
вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс
(017) 3286871.
Тэл.рэкламнага
аддзела:
(017) 3286609,
3286906
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

ISSN 2071-9647

Падпісныя індэксы: 63222 — для індывідуальных падпісчыкаў, 632222 — для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік
і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч
СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 03.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 21.07.2014 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 26050 экз. Заказ №2770.